

ISSN 0772-6627 • Afgiftekantoor Brussel X
Verantwoordelijke uitgever: Sonja Eggerickx
Verschijnt tweemaandelijks
2010 - 27de jaargang nr. 2

Onderkomen

I N h o u d

PAGINA

Van de redactie	3
-----------------	---

Dossier: Onderkomen

→ Een kijk op <i>Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2009</i> . Enkele gegevens in verband met de huisvestingsproblematiek - Franky Bussche	4
→ Goede huisvesting is meer dan enkel een dak boven je hoofd. Interview met Joris Vandenbroucke - Liza Janssens	6
→ Is sociaal wonen sociaal? Interview met Hubert Lyben en Gerd De Keyser - Emily Verté	11
→ Brussel-Zuid/Bruxelles-Midi: kroniek van een aangekondigde dood - Klaas Nijs	15
→ De Brusselse Straatdoden herdenken - Jan Van den Brande en Sigrid Ponjaert	19
→ Thuisloosheid na detentie - Sarah Eelen	23
→ Enkele literatuursuggesties	25

UVV belicht

Prikbord	26
→ Binnenkort pins en buttons tegen sociale uitsluiting!	26
→ Welkom in de gloednieuwe Centra Morele Dienstverlening te Diksmuide en Lommel	26
→ Colloquium in Vilvoorde over positie en financiering van de erediensten en levensbeschouwelijke organisaties in België	27

Varia

→ Open brief aan alle Europarlementsleden over scheiding Kerk en Staat - Sonja Eggerickx	28
→ Lezersbrief 'Abortus' - Sonja Eggerickx	29
→ Opiniestuk 'Fakkels kleuren steeds groener' - Sonja Eggerickx	29
→ Lezersbrief 'Regularisaties' - Sonja Eggerickx	30
→ Opiniestuk 'Overheid en levensbeschouwingen: neutraliteit vormt geen belemmering voor verdraagzaamheid' - Sonja Eggerickx, Pierre Galand en David Pollock	30
→ Opiniestuk 'Een kruis over het wetsvoorstel scheiding Kerk en Staat' - Sonja Eggerickx	32
→ Lezersbrief 'Erkenning boeddhisme, wie is er in godsnaam tegen?' - Sonja Eggerickx	33
→ Boeddhisme in België: een communiqué vanwege de BUB naar aanleiding van het frontartikel in <i>Tertio</i>	33
→ Opiniestuk 'Religie en homoseksualiteit: iets nieuws onder de zon?' - Sonja Eggerickx	34
→ Opiniestuk 'De onaanvaardbaarheid van een politieke paus' - Sonja Eggerickx	35
→ Ja, ik wil... een waardig altaarnatief - Nele Deblauwe en Freia DeBuck	36
→ Vier films met een unieke kijk op armoede en sociale uitsluiting - Jan Van den Brande	37

Een moreel consultant vertelt...

→ Zaventem, een (lucht)haven - Karl Laurent	38
→ Waar de troepen gaan... daar volgen ook de moreel consultants van de Krijgsmacht - Hans Willemyns	40

Diversen

→ <i>Vrijmetselaars te Gent in de XVIIIde eeuw</i> . Een boekbespreking - Franky Bussche	44
→ Een huldebetoen aan Leopold Flam (1912-1995) - Jan Van den Brande	45

Internationaal

→ Wereldconferentie over interreligieuze en interculturele dialoog te Ohrid - Macedonië - Sonja Eggerickx	48
---	----

Vrij-On-Zinnig - Sonny Van de Steene	48
--------------------------------------	----

Kruiswoordraadsel	49
-------------------	----

Jongeren en cultuur

→ FOS Open Scouting: iets voor jou? - Sonny Van de Steene	50
---	----

Wereldkids solidariteitsconcert	54
---------------------------------	----

Info Vrije Universiteit Brussel	55
---------------------------------	----

Centra Morele Dienstverlening	56
-------------------------------	----

UVV-Info | 27ste jaargang nr. 2

Maart - April 2010

Verschijnt tweemaandelijks

Verantwoordelijke uitgever: Sonja Eggerickx

Van de Redactie

ARMOEDE, SOCIALE UITSluitING EN HUISVESTING

OPEL ANTWERPEN RISKEERT ZIJN DEUREN TE MOETEN SLUITEN. DIRECTIE EN VAKBONDEN VAN BROUWER AB INBEV STAAN LIJN-RECHT TEGENOVER ELKAAR IN EEN HEVIG SOCIAAL CONFLICT MET ALS INZET: HET BEHOUD VAN BANEN. EN DUIZENDEN VAKBONDS-MILITANTEN EN SYMPATHISANTEN DEMONSTREREN IN BRUSSEL VOOR WERK EN SOCIALE RECHTVAARDIGHEID. STUK VOOR STUK GEVOLGEN VAN EEN ECONOMISCHE CRISIS DIE NIET ALLEEN BELGIË MAAR GANS DE WERELD TREFT.

DE ALGEMENE ECONOMISCHE MALAISE DUWT STEEDS MEER MENSEN IN EEN SITUATIE VAN SOCIAAL ISOLEMENT, WAARVAN DAK-LOOSHEID EN EEN GEMIS AAN DEGELIJKE HUISVESTING DE MEEST EXTREME VOORBEELDEN VORMEN, ALDUS DE EUROPESE COMMISSIE IN EEN STUDIE MET ALS TITEL *COMBATING POVERTY AND SOCIAL EXCLUSION, A STATISTICAL PORTRAIT OF THE EUROPEAN UNION 2010*. "SLECHTE WOONOMSTANDIGHEDEN, HET ONTBREKEN VAN BASISVOORZIENINGEN, OVERBEVOLKING, LAWAAI, VERVUILING EN GEWELD VERSTERKEN GEZONDHEIDSPROBLEMEN EN VERMINDEREN DE KANS OP KWALITEITSVOL ONDERWIJS, WERK EN INTEGRATIE."

VERDEROP IN DIT NUMMER ZEGT JORIS VANDENBROUCKE, WOORDVOERDER VAN VLAAMS MINISTER VAN ENERGIE, WONEN, STEDEN EN SOCIALE ECONOMIE FREYA VAN DEN BOSSCHE, DAT EEN BETAALBARE, KWALITATIEVE EN ENERGIEZUINIGE WONING VOOR IEDEREEN HAALBAAR ZOU MOETEN ZIJN, LOS VAN INKOMEN, GEZINSGROOTTE, PERSOONLIJKE VOORKEUREN OF SPECIFIEKE NODEN VERBONDEN AAN LEEFTIJD OF HANDICAP. "VANDAAG IS DAT NOG NIET HET GEVAL." EN ALS JE DE WACHTLIJSTEN VOOR SOCIALE WONINGEN BEKIJKT, DAN VALT TE VERWACHTEN DAT DEZE SITUATIE NIET SNEL ZAL VERANDEREN.

TOCH KUNNEN WE ONDERTUSSEN PROBEREN OM HET AANBOD OP DE SOCIALE HUURMARKT ZO LEEFBAAR MOGELIJK TE MAKEN. HIER IS EEN TAAK WEGGELEGD VOOR DE VLAAMSE MAATSCHAPPIJ VOOR SOCIAAL WONEN (VMSW), EEN EXTERN VERZELFSTANDIGD AGENTSCHAP VAN DE VLAAMSE OVERHEID. IN EEN INTERVIEW MET HUBERT LYBEN, GEDELEGEERD BESTUURDER VAN DE VMSW EN GERD DE KEYSER, ADJUNCT VAN DE DIRECTEUR EN AANDACHTSAMBTENAAR ARMOEDE VAN DE VMSW, TOONT *UVV-INFO* HOE DE SOCIALE HUISVESTINGSSECTOR OMGAAT MET PROBLEMEN VAN ARMOEDE EN SOCIALE UITSluitING.

REST ONS DE VRAAG HOE WE ZELF ONS STEENTJE KUNNEN BIJDAGEN AAN DE PROBLEMATIEK VAN ARMOEDE, SOCIALE UITSluitING EN HUISVESTING. ALS VRIJZINNIGE ORGANISATIE KUNNEN WE IMMERS ONMOGELIJK AAN DE ZIJLIJN BLIJVEN STAAN. OP HET EINDE VAN HET DOSSIER GAAT *UVV-INFO* DIEPER IN OP TWEE CONCRETE INITIATIEVEN, NAMELIJK HET COLLECTIEF VOOR STRAATDODEN IN BRUSSEL EN DE BEGELEIDING DOOR DE STICHTING VOOR MORELE BIJSTAND AAN GEVANGENEN (SMBG) VAN EX-GEDETINEERDEN BIJ HUN ZOEKTOCHT NAAR EEN BETAAL- EN LEEFBARE WOONST.

JENOFF VAN HULLE

Een kijk op *Armoede en sociale uitsluiting*

Jaarboek 2009

Enkele gegevens in verband met de huisvestingsproblematiek

Franky Bussche

hoofd van dienst Studie en Onderzoek

PROFESSOR JAN VRANKEN, GEERT CAMPAERT, DANIELLE DIERCKX EN AN VAN HAARLEM VERZORGDEN DE REDACTIE VAN HET *JAARBOEK 2009 ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING* VAN HET ANTWERPSE CENTRUM ONGELIJKHEID, ARMOEDE, SOCIALE UITSLUITING EN DE STAD (OASes). HIERBIJ ENKELE FRAPPANTE BEVINDINGEN MET BETREKKING OP HUISVESTING EN SOCIALE UITSLUITING.

Geert Campaert analyseert vijf jaar Vlaams armoedebeleid. Om het recht op menswaardig wonen te garanderen streefde het beleid naar het verhogen van het aantal eigenaars. Daarnaast werd gewerkt aan de kwaliteit van de huurwoningen en de zorg voor voldoende beschikbare woningen. Om voldoende beschikbare en betaalbare bouwkavels in Vlaanderen te krijgen werd een decreet op het grond- en pandenbeleid goedgekeurd. Hierdoor moeten meer bouwgronden op de markt komen. Het decreet bevat ook bindende kwantitatieve doelstellingen ter verhoging van het aanbod van sociale woningen. Zo moet bijvoorbeeld 25% van de onbebouwde bouwgronden en kavels die eigendom zijn van de (semi)publieke sector gebruikt worden voor de bouw van sociale woningen. Elke gemeente moet aangeven hoeveel sociale woningen ze minimum zal realiseren tegen 2020. In totaliteit zouden er 45.000 extra sociale woningen moeten komen, 21.000 extra sociale koopwoningen en 1.000 extra sociale kavels. De wachtlijsten in de sociale huisvesting zijn nog altijd te lang. Nog steeds moeten 75.000 vaak zwak socio-economische gezinnen een woning zoeken in de private huursector, waar de kwaliteit vaak ondermaats is. In 2007 werd het controversiële kaderbesluit sociale huur goedgekeurd voor de sector van de sociale huisvesting. Men wou met een aantal voorwaarden de sociale mix vergroten. Hierdoor wou men enerzijds de financiële leefbaarheid van de sociale huursector verhogen door mensen met hogere inkomens aan te trekken en anderzijds de leefbaarheid van de sociale woonwijken vergroten. Men vreesde dat men hierdoor de armere huurders de toegang zou ontfeggen. Er

werd dan ook gevraagd om een evaluatie van dit decreet te doen en te kijken welke effecten het heeft.

Hierbij stelt zich ook de vraag welke rol de Vlaamse overheid ziet voor de sociale huursector: wil men zich richten op grote delen van de bevolking of enkel een sociaal vangnet realiseren voor mensen die nergens anders op de woonmarkt iets kunnen vinden? Dit is niet duidelijk nu. Er wordt ook onvoldoende gedaan om de private huurmarkt betaalbaar te maken voor wie geen toegang krijgt tot de sociale huursector.

De vorige regering beloofde om de huursubsidies te verhogen. De afgelopen vijf jaar werd het budget hiervoor opgetrokken. Met dit budget kan men maar een beperkt deel van de huurders ondersteunen. Er werd besloten dat wie minstens vijf jaar op een wachtlijst voor sociale huisvesting staat vanaf 2010 recht heeft op een huursubsidie. Ongeveer 7.000 personen zouden hier het eerste jaar kunnen van genieten. Er komt ook aandacht voor de preventie van thuisloosheid. Fiscale en financiële stimuli moeten het aanbod aan kwalitatieve en betaalbare private huurwoningen verhogen. De Vlaamse Wooninspectie pakt krotverhuur en huisjesmelkerij aan via het opstellen van processen-verbaal en herstellvorderingen. Via de Vlaamse Wooncode kunnen de gemeenten huurwoningen ongeschikt en onbewoonbaar verklaren en kunnen ze strengere normen bepalen voor kamerwoningen. Niet alle gemeenten doen dit echter.

De Vlaamse regering wil ook energiebesparing stimuleren door onder andere premies en kortingsbonnen ter beschikking te stellen voor de aankoop van energiezuinige apparaten. Hierop werd kritiek geleverd: kansarmen zouden onvoldoende bereikt worden met

deze initiatieven. In 2005 werd een commissie energiearmoede opgericht met als resultaat een 'maatschappelijke beleidsnota Energiearmoede' (Parl.St.VI.Parl. 2005-06, Nr. 668/1).

Danielle Dierckx en An Van Haarlem wijzen er op dat in het federale armoedebeleid het één van de prioriteiten is om iedereen van een kwaliteitsvolle, duurzame en betaalbare woning te voorzien. Men stelt volgende beleidsmaatregelen voor: de verbetering van de toegang tot de private huurmarkt voor de lagere inkomens, het stimuleren van eigendomsverwerving, de preventie en bestrijding van dakloosheid, de uitbreiding van de sociale verhuurkantoren, het verhogen van het aanbod van sociale woningen en het garanderen van de toegang tot energie voor iedereen. Specifieke maatregelen worden per gewest geformuleerd.

Huurders hebben een sterk verhoogd armoederisico (29,4%) ten opzichte van de eigenaars (10,3%). Bij de laagste inkomens gaat het grootste deel van

het budget naar huisvesting (34%). An Van Haarlem bezorgt ons een aantal frappante cijfers in Vlaanderen. In 2008 verbleven 1.599 personen in 978 gezinnen permanent op campings. Alleenstaanden zijn in veel mindere mate (57,8%) eigenaar van hun woning dan koppels zonder (80,1%) of met kinderen (85,5%). Slechts 45,7% van de werklozen zijn eigenaar van hun woning, tegenover 76,7% van de werkenden. Personen van buiten de Europese Unie zijn slechts in 33,7% van de gevallen eigenaar, tegenover 75% van de Belgen.

Bron

Armoede en Sociale Uitsluiting. Jaarboek 2009.

Jan Vranken, Geert Campaert, Danielle Dierckx en An Van Haarlem (redactie)

ISBN 9789033476044

Leuven, Acco

2009

392 p.

Goede huisvesting

is meer dan enkel een dak boven je hoofd

Liza Janssens
consulent-stafmedewerker

Interview met
Joris Vandenbroucke

BUITEN VRIEST HET DAT HET KRAAKT EN IN DE TUINEN LIGGEN PAKKEN SNEEUW. OP ZO'N MOMENT BLIJVEN WE HET LIEFST LEKKER THUIS EN MAKEN HET ER GEZELLIG WARM. MAAR WAT ALS DE STOOKOLIE OP IS EN JE GEEN GELD MEER HEBT OM NIEUWE TE KOPEN? WAT ALS DE ONBETAALDE FACTUREN VAN JE GASTOEVOER ZICH LIGGEN OP TE STAPELEN OP DE SALONTAFEL? WAT ALS DE ELECTRICITEITSTOEVOER SLECHTS 10 AMPÈRE BEDRAAGT EN JE DIE AVOND MOET KIEZEN TUSSEN HET ELECTRISCHE VUURTJE IN DE WOONKAMER OF EEN WARME MAALTIJD? HET ZIJN PROBLEMEN EN KEUZES WAAR SOMMIGE GEZINNEN IN BELGIË NOG STEEDS MEE KAMPEN. WAT DOET ONZE REGERING HIERAAN? MET HET VOLSTE BEGRIP EN RESPECT VOOR HET ZWANGERSCHAPSVERLOF VAN VLAAMS MINISTER VAN ENERGIE, WONEN, STEDEN EN SOCIALE ECONOMIE FREYA VAN DEN BOSSCHE, VROEGEN WE DIT AAN HAAR WOORDVOERDER JORIS VANDENBROUCKE. WE STELDEN HEM METEEN OOK EEN AANTAL VRAGEN OVER HAAR BELEID ROND WONEN.

"Betaalbaar wonen slaat niet enkel op de huurprijs. Betaalbaar wonen slaat op de totale woonkost, dus ook de energiekost."

Wonen

Een dak boven het hoofd is een basisbehoefte en een mensenrecht, voor mensen met een lager inkomen voorziet de overheid daarom in een sociale woning. Er zijn echter lange wachtlijsten op de sociale woningenmarkt, het aanbod is hier kleiner dan de vraag. Hoe pakt minister Freya Van den Bossche dit probleem aan?

Betaalbaar, kwalitatief en energiezuinig wonen zou voor iedereen haalbaar moeten zijn. Los van inkomen, gezinsgrootte, persoonlijke voorkeuren of specifieke noden verbonden aan leeftijd of handicap. Vandaag is dat nog niet het geval. Zeker op de sociale woningmarkt is een inhaalbeweging noodzakelijk. Vlaanderen heeft slechts 5,5% sociale woningen. Dat is veel te weinig in verhouding tot het aantal mensen die er recht op hebben. Intussen staan zij op een wachtlijst, betalen een te hoge huur en wonen in het slechtste geval in weinig comfortabele omstandigheden. Cijfers illustreren deze vaststelling: in Vlaanderen staan momenteel 57.000 gezinnen op een wachtlijst voor een sociale huurwoning. De Vlaamse regering heeft beslist om het decreet grond- en pandenbeleid uit te voeren. Hierdoor zullen er tegen 2020 in Vlaanderen 43.000 extra sociale huurwoningen, 21.000 sociale koopwoningen en 1.000 sociale kavels bij-

FREYA VAN DEN BOSSCHE © 'REPORTERS'

komen. Om de realisering ervan te versnellen, worden de procedures vereenvoudigd. Naast nieuwbouw zal ook extra ingezet worden op de renovatie van sociale woningen. Hierbij ligt de nadruk op energiezuinige maatregelen.

Het bijbouwen van sociale woningen biedt vandaag nog niet een oplossing voor de gezinnen die al enige tijd op de wachtlijst staan. Hoe helpt men in het beleid zij die dringend een woonst nodig hebben?

Alles inzetten op bijbouwen en renoveren zal niet volstaan, zeker niet op korte termijn. Om mensen sneller hulp te bieden, wordt de private huurmarkt ingeschakeld. Drie instrumenten worden ingezet. Eén, het budget voor huursubsidies wordt volgend jaar verdubbeld, waardoor meer kandidaten voor een sociale woning, met de hulp van zo'n huurcheque en in afwachting van een sociale woning, de huur van een privéwoning zullen kunnen betalen. Twee, de rol van sociale verhuurkantoren zal aanzienlijk uitgebreid worden. Dat is een prima formule gebleken, zowel voor de huurder als de verhuurder. De verhuurder is zeker van zijn inkomsten. De huurder betaalt een billijke huurprijs en wordt versterkt in zijn woonzekerheid. En drie, er zal onderzocht worden hoe een verzekering gewaarborgd wonen voor huurders uitgewerkt kan worden. Vandaag kunnen eigenaars zich verzekeren tegen verlies van koopkracht wanneer tegenslag hen treft, zoals werkloosheid, ziekte of een ongeval. Op deze manier zijn ze zeker dat ze hun huis kunnen blijven afbetalen. Wij willen huurders een gelijkaardige, goedkope verzekering aanbieden gedurende een welbepaalde tijd. Dat is eerlijk en het is bovendien een prima stok achter de deur voor verhuurders die aarzelen om

met kwetsbare huurders een contract af te sluiten.

De prijzen op de private immobiliënmarkt zijn de laatste jaren fors gestegen waardoor een gemiddeld gezin het moeilijk heeft een kwaliteitsvolle en betaalbare woonst te verkrijgen. Hoe wil de minister ervoor zorgen dat deze woningen betaalbaar blijven voor iedereen?

Veel Vlamingen dromen van een eigen huis. Terecht. Om eigendomsverwerving voor zoveel mogelijk mensen haalbaar te maken, zullen de diverse stelsels van sociale leningen worden verder gezet en met elkaar in overeenstemming gebracht. Hierbij voorzien we gelijke rentevoeten en een gezamenlijk *front office*. Samen met minister Muyters (*nvdv. Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, ruimtelijke Ordening en Sport*) zal onderzocht worden hoe het voordeel van het 'klein beschrijf' afhankelijk gemaakt kan worden van nieuwe criteria, zoals woonoppervlakte, aankoopprijs en gezinsgrootte, om zo te komen tot een huiskorting. Deze huiskorting moet het kopen van een eigen huis voor meer mensen haalbaar maken. Daarnaast bieden bescheiden koopwoningen een kans voor mensen die teveel verdienen voor een sociale woning maar ook niet terecht kunnen op de private koopmarkt. Het decreet grond- en pandenbeleid is het kader om dit vorm te geven. Er komt een onderzoek naar de mogelijkheden om naast de volumenormen ook richtprijzen te bepalen voor het bescheiden woonaanbod, zoals het decreet voorziet.

In vergelijking met de buurlanden heeft Vlaanderen zich tot nu toe weinig ingelaten met de private huurmarkt. Nochtans is die markt aantrekkelijk

voor huurders die willen wonen zonder al te veel rompslomp of zorgen. Helaas is het ook een staalkaart van de minst comfortabele woningen tegen een vaak te hoge prijs. Bijna een kwart van de huurders betaalt ofwel meer dan 30 procent van het inkomen aan huishuur of huurt een woning die niet voldoet aan de kwaliteitsnormen. Bovendien is het aanbod op de private huurmarkt de laatste jaren fel ingekrompen. Wij willen de private huurmarkt nieuw leven inblazen. Hierbij moet onderzocht worden waar en hoe de overheid moet tussenkomen om de bekommernissen van huurder en verhuurder met elkaar te verzoenen. De verhuurder wil inkomensgaranties, de huurder betaalbare kwaliteit en woonzekerheid. Sociale verhuurkantoren verzoenen deze doelstellingen en zullen daarom ook aanzienlijk worden uitgebreid.

U zegt het zelf, op de private huurmarkt is het wooncomfort van een bescheiden en goedkope woning vaak minder goed dan de norm. Welke maatregelen neemt de minister om deze verhuurders aan te porren tot het renoveren van hun verhuurwoning?

Om een groter aanbod aan kwaliteitsvolle en betaalbare huurwoningen te realiseren, zullen we verhuurders extra ondersteunen via fiscale stimuli en premies voor energiebesparende investeringen. In ruil daarvoor moet de huurder kunnen rekenen op een eerlijke en redelijke huurprijs. We zullen een maatstaf ontwikkelen om dit te kunnen beoordelen. Eigenaars met slechte bedoelingen die zeer slechte woningen verhuren aan woekerprijzen zullen streng aangepakt worden in het kader van woningkwaliteitsbeleid, met mogelijks strafrechtelijke gevolgen. Het motto hier luidt: met stimuli als het kan, met straffen als moet.

Energie

De grondstofvoorraden zijn niet onuitputbaar en een dreigend tekort aan energievoorraden is dan ook niet ondenkbaar. Deze tekorten zullen prijsstijgingen met zich meebrengen, zoals zich dit al voordoet bij olie. Welke maatregelen voorziet het beleid om de energiefactuur betaalbaar te houden?

De betaalbaarheid van energie (elektriciteit, aardgas en stookolie) hangt af van de prijs van respectievelijk elektriciteit, aardgas, stookolie en van de mate waarin men energie gebruikt. Voor de prijs is voornamelijk de federale overheid bevoegd. Voor elektriciteit en aardgas zijn er sociale maximumprijzen die steeds lager zijn dan de commerciële tarieven. Voor stookolie bestaan er verwarmingscheques uit het stookoliefonds. Daarnaast maakte de overheid het mogelijk dat klanten hun factuur in schijven kunnen terugbetalen.

Dat neemt niet weg dat de Vlaamse overheid geen instrumenten in handen heeft om mensen te helpen hun energiefactuur te drukken. De goedkoopste energie is de energie die niet verbruikt wordt. Daarom kiezen we er resoluut voor om mensen via fiscale stimuli en premies te stimuleren om te investeren in energiebesparende maatregelen. Zo is er fiscale aftrekbaarheid en premies voor energiezuinige toestellen, hoogrendementsbeglazing, de isolatie van daken, muren en vloeren, en voor de installatie van zonneboilers en warmtepompen. Daarnaast adviseren energiescanners gezinnen hoe ze hun elektriciteitsverbruik kunnen verminderen door enkele eenvoudige maatregelen en voeren energiesnoeiers bij bepaalde doelgroepen eenvoudige energiebesparende maatregelen uit.

Sociaal achtergestelde gezinnen hebben het vaak moeilijker hun energiefactuur te betalen. De achterstallige facturen kunnen zodanig oplopen dat de leverancier zich genoodzaakt ziet maatregelen te treffen. Welke maatregelen kan deze leverancier wettelijk treffen?

Klanten die teveel schulden opbouwen, kunnen door de private leverancier overgedragen worden aan de netbeheerder (in Vlaanderen gaat het om

Eandis en Infrax). Bouwt de klant ook schulden op bij de netbeheerder, dan wordt een budgetmeter geplaatst. De netbeheerder kan de budgetmeter pas plaatsen nadat hij de huishoudelijke klant aangetekend in gebreke heeft gesteld. De klant moet dan op voorhand een budgetmeterkaart opladen om elektriciteit of aardgas te kunnen gebruiken. De budgetmeter laat gezinnen toe om, ook als ze schulden hebben, op te laden en (op vol vermogen) elektriciteit te gebruiken. Is dat krediet op, dan beschikt het gezin nog over een noodkrediet. Wanneer ook deze is uitgeput, dan vallen ze terug op een minimumlevering van 10 ampère. We stellen vast dat de budgetmeters de mensen toelaat om hun budget beter te beheersen zodat verdere schuldopbouw vermeden wordt.

Gezinnen die niet over de middelen beschikken om elektriciteit of aardgas op te laden, moeten zich richten tot het plaatselijke OCMW. Het OCMW heeft verschillende instrumenten om mensen in energiearmoede bij te staan. Dit kan gaan van schuldbemiddeling, begeleiding, advies of preventieve maatregelen (isolatiewerken...) tot het tussenkomen in de energiefactuur.

De aandacht voor milieuvriendelijke energie is de laatste jaren sterk toegenomen. Het belang van het zuinig omspringen met onze grondstoffen, het opwekken van energie uit alternatieve bronnen en het beperken van uitstoot vinden een steeds breder gehoor. Welke maatregelen voorziet de minister in haar beleidsplan Energie ten behoeve van milieuvriendelijke energie?

België moet tegen 2020 13% van zijn finale energieverbruik uit hernieuwbare energie halen. Hoe dat zal gebeuren, moet duidelijk gemaakt worden in een nationaal actieplan, dat België tegen 30 juni 2010 moet voorleggen aan de Europese Commissie. Het actieplan moet een onderscheid maken tussen groene warmte, groene stroom en hernieuwbare energie voor transport. Verder moet voor elke sector een doelstelling vastgelegd worden. Ook de verdeling over de verschillende hernieuwbare energiebronnen (zon, water, wind...) moet beschreven wor-

den in het actieplan. Ons uitgangspunt is om een zo groot mogelijk deel van die doelstelling binnen onze grenzen te realiseren in plaats van een beroep te doen op buitenlandse projecten. Om die doelstelling te halen, zal naast de klassieke productie van hernieuwbare energie uit bijvoorbeeld zonnepanelen en windmolens voor de eerste maal een actieplan groene warmte op punt gesteld worden. Op basis van de beschikbare prognoses zal groene warmte instaan voor ongeveer de helft van de 13%-doelstelling.

Niet enkel de toelevering van energie kan milieuvriendelijker, ook het verbruik ervan zou zuiniger moeten worden. De woning, waarin heel wat energie verbruikt wordt, is hierbij de eerste plaats om te bezuinigen. Wat voorziet het beleid opdat renovaties in het kader van energiebesparen en/of het gebruik van alternatieve energiebronnen gestimuleerd worden?

Energie is een basisbehoefte en een basisrecht. Iedereen, zeker gezinnen met kinderen, moet over voldoende energie kunnen beschikken om goed te kunnen leven en volwaardig deel uit te maken van de maatschappij. De energiekost van woningen bepaalt in grote mate de betaalbaarheid van wonen. Schrijnende cijfers en verhalen over het stijgend aantal gezinnen met betaalproblemen onderstrepen de noodzaak aan een coherent en op elkaar afgestemd woon- en energiebeleid. Energiebesparende maatregelen verhogen immers het wooncomfort van mensen en drukt de energiefactuur. Het feit dat beide bevoegdheden onder één minister zit, biedt de kans om hiervan echt werk te maken.

Er bestaan heel wat ondersteuningsmechanismen voor de renovatie met het oog op energiebesparing van bestaande woningen. Zo is er onder andere de fiscale aftrekbaarheid, premies voor efficiënte verwarmingsinstallaties, hoogrendementsbeglazing, de isolatie van daken, muren en vloeren, en voor de installatie van zonneboilers en warmtepompen. Ten slotte zijn er ook groene stroomcertificaten die de productie van groene stroom subsidiëren. Dat heeft vorig jaar geleid tot een ver-

viervoudiging van het aantal installaties zonnepanelen, goed voor ongeveer 50.000 gezinnen.

Het is dan wel zaak om alle mensen, los van inkomen, de kans te geven om energie-efficiënt te leven. Voor sommige mensen, vooral ouderen en sociaal zwakkeren, is de stap om te investeren in energiebesparende maatregelen erg groot. Voor hen volstaat het niet om energieprijzen en belastingverminderingen voor energiebesparing ter beschikking te stellen. Zij maken er amper gebruik van omdat ze de nodige investeringen niet kunnen betalen, het systeem niet kennen of de administratieve afhandeling ervan vrezen. Daarom zullen we deze mensen actief aanspreken en hen helpen om energiebesparende maatregelen te nemen en zo hun energiekosten terug te dringen. Voor deze mensen is het nodig om de aandacht te verleggen van subsidiëring naar uitvoering van de energiebesparende maatregelen. Een mooi voorbeeld hiervan is het proefproject sociale energierenovatie van vzw Stebo in Limburg, waarbij de daken van 300 à 400 sociale huurwoningen en -appartementen zullen geïsoleerd worden tegen eind 2012. Zo'n collectieve aanpak loont. Zowel voor de bewoners als voor de sociale huisvestingsmaatschappijen, die slechts één dossier voor alle aanvragen van de premies moet indienen en die de waarde van hun patrimonium zien stijgen. We ondersteunen dit project met 120.000 euro subsidie en zijn van plan om die collectieve aanpak aan te moedigen in de andere provincies.

Welke maatregelen treft de minister tot het stimuleren van de nieuwbouw van energiezuinige en duurzame woningen?

Woningen die vandaag gebouwd worden, zullen tientallen jaren in gebruik blijven. Vandaar het belang om zo energiezuinig mogelijk te bouwen en verbouwen. De energieprestatie-eisen (EPB-regelgeving) legt een bepaalde energieprestatie (het zogeheten E-peil) op aan nieuwbouwwoningen. Op 1 januari verstrengde dit E-peil van E100 naar E80, waardoor woningen waarvoor de bouwvergunning wordt aangevraagd in 2010 een

stuk energiezuiniger worden. Wanneer uit een evaluatie blijkt dat dit haalbaar is, voorziet de beleidsnota Energie een verdere verstrenging van het E-peil in 2012. Daarnaast bestaan er ondersteuningsmechanismen (fiscale aftrekbaarheid, verlaagde onroerende voorheffing, premies) voor wie nog zuiniger bouwt dan deze normen.

Hoe wenst minister Van den Bossche de drie peilers (betaalbaar wonen, betaalbare energie en milieuvriendelijke energie) in haar beleid met elkaar te verzoenen?

Betaalbaar wonen slaat niet enkel op de huurprijs. Betaalbaar wonen slaat op de totale woonkost, dus ook de energiekost. Energiebesparende investeringen, zoals in een efficiënte verwarmingsinstallatie, dakisolatie en hoogrendementsbeglazing, verdienen zichzelf op korte tijd terug door een verminderde energiefactuur.

Helaas bestaan er heel wat drempels om over te gaan tot maatregelen, zoals een gebrek aan kennis over de mogelijkheden van energiebesparing, een gebrek aan zeggenschap omdat men geen eigenaar is van de woning, een gebrek aan geld om de werken te betalen in afwachting van de premies en vermin-

derde energiefacturen. Ons beleid is er dan ook op gericht om deze 'drempels voor energiebesparing' te helpen overwinnen: sensibilisatie rond energie besparen, de verplichting van een energieprestatiecertificaat dat de energiekwaliteit van een woning weergeeft bij verhuur van een woning, premies voor energiebesparende maatregelen.

Zoals hierboven al gesteld volstaat het niet om voor moeilijk bereikbare bevolkingsgroepen financiële ondersteuning voor energiebesparing ter beschikking te stellen. Ondanks de beperkte terugverdientijden van energiebesparende maatregelen en het financiële voordeel dat de bewoner kan hebben, stelt men toch vast dat een zekere doelgroep niet tot energierenovatie over gaat. Een meer actieve manier van werken dringt zich op om ook bij deze doelgroepen energiebesparing te realiseren. Er zal een mechanisme worden ontwikkeld om bij deze doelgroepen in overleg met de bewoner energiebesparende investeringen te plannen, uit te voeren, te prefinancieren en eventuele resterende kosten via een maandelijkse afbetaling (die steeds lager is dan wat uitgespaard wordt op de energiefactuur) te recupereren.

Is sociaal wonen sociaal?

Interview met
Hubert Lyben en
Gerd De Keyser

Emily Verté
consulent-stafmedewerker

EEN EIGEN WONING BEZITTEN MAAKT NOG STEEDS DEEL UIT VAN HET IDEALE PLAATJE VAN DE MODALE VLAMING. HOEWEL VOLGENS DE SOCIALE STAAT VAN VLAANDEREN 2009 HET AANDEEL EIGENAARS IN VLAANDEREN TUSSEN 1981 EN 2005 GESTEGEN IS VAN 66% NAAR 74%, IS HET NIET VOOR IEDEREEN EEN EVEN GROTE VANZELSPREKENHEID. HET IS ZELFS ZO DAT HET AANDEEL EIGENAARS ONDER DE ARMSTEN IS AFGENOMEN. EN ALS WE DAAR DAN NOG DE SLECHTE PRIJS-KWALITEITSVERHOUDING OP DE PRIVATE HUURMARKT BIJNEMEN, LIJKT ER NOG MAAR WEINIG OVER VAN DEZE *VLAAMSE DROOM*, ALTHANS VOOR DE MINST GEGOEDEEN ONDER ONS. DE VLAAMSE OVERHEID DIENT DAAR HAAR ROL TE SPELEN. EN OOK DE SOCIALE HUISVESTINGSSECTOR DIE EEN LEEFBARE WOONSITUATIE VOOR IEDEREEN WIL GARANDEREN, KAN HAAR BIJDRAGE LEVEREN. DE VLAAMSE MAATSCHAPPIJ VOOR SOCIAAL WONEN (VMSW), EEN EXTERN VERZELFSTANDIGD AGENTSCHAP VAN DE VLAAMSE OVERHEID, ZET ZICH IN VOOR BETAALBAAR EN KWALITEITSVOL SOCIAAL WONEN. WE HADDEN EEN GESPREK MET HUBERT LYBEN, GEDELEGEERD BESTUURDER VAN DE VMSW, EN GERD DE KEYSER, ADJUNCT VAN DE DIRECTEUR EN AANDACHTSAMBTEENAAR ARMOEDE BINNEN DE VMSW.

HUBERT LYBEN

GERD DE KEYSER

Op welke manier gaat de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen om met de problematiek van armoede?

Gerd De Keyser: Je zou kunnen zeggen dat de lokale sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM) en de sociale verhuurkantoren (SVH) onze rechtstreekse klanten en partners zijn, met de bewoners zelf hebben wij niet veel te maken. Waar wij daarentegen wel een rol kunnen spelen, is bij de technische diensten die ontwerponderrichtingen maken.

Hoe gaat dat in zijn werk?

Gerd De Keyser: Het is namelijk zo dat er vergaderingen plaatsvinden waarop een aantal verenigingen waar armen het woord nemen een uiteenzetting geven over hun leefwereld en waar tips worden gegeven waarmee wij rekening kunnen houden bij het concept van een sociale woning. Energiebesparende tips zijn een voorbeeld hiervan. Je kunt wel begrijpen dat sociaal achtergestelden op dat vlak veel kwetsbaarder zijn. Heel concreet kunnen we er ondermeer voor zorgen dat een trap niet uitkomt in de leefruimte zodat de stookkosten niet te hoog oplopen. Strikt genomen is dit één van de weinige dingen die wij kunnen doen.

U zegt 'strikt genomen', de VMSW doet dus meer?

Gerd De Keyser: Inderdaad, we doen veel meer. Eén van de zaken die ik doe -ik ben bezig met alles wat op het raakvlak wonen, welzijn en zorg zit- is het overlegplatform voor sociale diensten. Er zijn meer en meer sociale huisvestingsmaatschappijen die een sociale dienst hebben, maar uit de praktijk is gebleken dat er nood is aan uitwisseling van ervaringen. De eerste samenkomst van het overlegplatform was

ongeveer vijf jaar geleden. We komen twee keer per jaar samen, steeds rond een welbepaald thema.

Ook via ons tijdschrift *Woonwoord* behoud ik voeling met het terrein. Op die manier kom je regelmatig knelpunten tegen waar armen mee geconfronteerd worden; huurachterstal, speciale begeleiding...

de twee soorten armoedeoverleg in Vlaanderen, het horizontale en het verticale.

Het horizontale overleg wil het inclusief karakter van armoedeoverleg benadrukken. Dat is eigenlijk een vergadering van alle aandachtsambtenaren armoede van de Vlaamse Gemeenschap.

is en dat armen een prioritaire doelgroep zijn binnen sociale huisvesting, maar als één enkeling ervoor zorgt dat wonen niet meer leefbaar is, dan is men er soms hard in. Een maatschappelijk assistent die werkt bij een sociale huisvestingsmaatschappij heeft dan ook fundamenteel een andere taakinvulling dan een doorsnee maatschappelijk assistent.

SHM - DIJLEDAL, WIJK HEUVELHOF IN KESSEL-LO

Hubert Lyben: Ik denk dat we eveneens dialoog moeten tot stand brengen tussen de sociale diensten van sociale huisvestingsmaatschappijen en die van de sociale verhuurkantoren. Die laatste hebben ervaring met intensere begeleiding van moeilijke groepen en hebben ook een ruimere overheidsfinanciering voor de begeleidingstaken. Hoewel deze twee sectoren twee totaal verschillende criteria van toewijzing hebben, het ene is een puntensysteem op basis van urgentie en nood, het andere is eerder een chronologische benadering, kunnen hun ervaringen in omgaan met mensen in armoede zeer nuttig zijn.

U bent aandachtsambtenaar armoede binnen de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen. Wat wordt daaronder verstaan?

Gerd De Keyser: Iedere Vlaamse overheidsinstelling vaardigt een dergelijke contactpersoon af. Die zijn belast met

En het verticaal armoedeoverleg?

Gerd De Keyser: Dat is een overleg binnen een bepaald beleidsdomein met de armen zelf via het Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen. Op dit overleg zie je dat die verenigingen de vergadering voorbereid hebben en met een aantal wensen, verzuchtingen, eisen naar het kabinet van de Vlaams minister van Wonen Freya Van den Bossche gaan. Daar wordt dan gepraat en geluisterd.

Kunt u mij een voorbeeld geven van een verzuchting?

Gerd De Keyser: Als een persoon door welke omstandigheden dan ook het leven in een sociale woonwijk ondraaglijk maakt, dan dient er ingegrepen te worden en gaat men begeleiding zoeken. Als die begeleiding er niet is, gaat men die persoon uit de woning zetten. Men vindt ook dat dit een maatregel is die maatschappelijk moeilijk toelaatbaar

Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen heeft de volgende prioriteiten:

- begeleiding bij betalingsproblemen (huurachterstallen, energieschulden),
- begeleiding bij administratieve problemen,
- sociale en psychologische bijstand,
- hulp bij onderhoud woning en in het huishouden,
- bemiddeling bij samenlevingsproblemen,
- klachten over de verhuurder kwijt kunnen,
- woonbegeleidingswinkel (woonwinkel met extra accent van het mee helpen zoeken van begeleiding),
- bewonersparticipatie: speciale aandacht voor armen die een moeilijk te bereiken groep zijn.

Er is dus nood aan:

- lokaal woonoverleg,
- lokaal klantbegeleidingsoverleg,
- woonbegeleidingswinkel,
- uitwerken van een woonladder.

Bron: Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen (voorbereidingsnota verticaal armoedeoverleg)

Waar zit dat verschil dan precies?

Gerd De Keyser: Een doorsnee maatschappelijk assistent heeft als prioriteit het welzijn van zijn cliënt, terwijl dat bij een maatschappelijk assistent van een sociale huisvestingsmaatschappij de derde prioriteit is. Wat de eerste en

tweede prioriteit is, verschilt van persoon tot persoon en is afhankelijk van de maatschappelijk assistent zelf. Dat kan het patrimonium zijn -er zijn bijvoorbeeld mensen die hun huis bij wijze van spreken slopen zodanig dat de maatschappij, nadat ze uit hun huis gaan veel moet neertellen aan herstellingen- of het samenleven.

het systeem, voor die lasten is dat niet zo. Energie speelt daar dan ook meer en meer een belangrijke rol.

Op welke manier springt de VMSW daarmee om?

Hubert Lyben: Heel wat maatschappijen zetten in op energiezuinigheid. We hebben normen waaraan alle wonin-

kracht. Waar men vroeger zonder veel verwittiging overging tot een uithuiszetting heb je nu initiatieven zoals Bemoeizorg in Limburg. Dit komt erop neer dat iemand uithuis wordt gezet tenzij die zich laat begeleiden. Een sociale huisvestingsmaatschappij heeft daar de functie van doorgeefluik. Een maatschappij kan niet zelf instaan voor de begeleiding, ook de armen willen dat niet, want dan ben je rechter en partij en dat kan niet. De begeleiding dient neutraal te zijn.

Hubert Lyben: Je kan je de vraag stellen hoe wonen maximaal gevrijwaard wordt zonder daarbij individueel gunsten te gaan toestaan die de gelijke behandeling van alle klanten in de weg staat. Want daar moeten we als overheid natuurlijk voor zorgen. De criteria die spelen zijn reglementair en wettelijk, ons handelen wordt niet bepaald naar gelang één bepaalde persoon of doelgroep, we hebben ze allemaal te bedienen.

Is de sociale woonmarkt (nog) laagdrempelig?

Gerd De Keyser: Ik hoor van opbouwwerkers dat er sinds de nieuwe huurberekening in het kaderbesluit van 2008 mensen uit de sociale huisvesting aan het 'vallen' zijn. De stijging van de huurlasten en de huurprijs zullen daar ontegensprekelijk mee te maken hebben. De laagdrempeligheid is ook voor een deel weg. Een huurder heeft nóg meer papierwerk te doen vooraleer hij zich kandidaat kan stellen en dat is voor die mensen soms een grote drempel.

Hubert Lyben: Ook de vele attesten kunnen belemmerend werken. Zo hebben mensen in sociale achterstelling vaak geen bewijs meer van het volgen van onderwijs. Ze moesten tot voor kort dan ook naar het Huis van Nederlands. Gelukkig is dat nu opgelost en mogen de maatschappijen dat zelf doen.

SHM - HET LINDENHOF, MEETKERKESTRAAT

De kosten lijken mij bij iedereen, maar zeker bij personen in sociale achterstelling, een belangrijk aandachtspunt.

Hubert Lyben: Bij ons zit je met een heel technische benadering van de woningen, waarbij alles wat te maken heeft met energiekost en exploitatiekost buiten de aflossingsprijs valt. De kosten zijn dus een belangrijk facet.

Het beleid heeft er ook aandacht voor?

Hubert Lyben: Het beleid heeft permanente aandacht voor de huurprijs. Zo wordt tot op de eurocent berekend hoeveel je moet vragen aan iemand. Er is echter veel minder belangstelling voor de weerslag van andere factoren op de huurder. Dan heb ik het over de kosten voor het onderhoud, de lift, energieverbruik... Er is wel reglementering voor de wijze waarop de kosten moeten omgerekend worden, maar er is geen stimulering om dat te drukken. En uiteindelijk is dat een belangrijk supplement. Het ene is inkomensgerelateerd en heb je de solidariteit binnen

gen moeten voldoen, maar we gaan toch ook experimenteel en proefondervindelijk verder en stellen hogere eisen aan de woningen. Het is echter wel zo dat er een meerkost is voor de maatschappijen die resulteert in een minderkost op vlak van energieverbruik voor de huurder. De maatschappijen moeten echter wel de investeringskost kunnen terugverdienen en stellen dan ook dat de bonus die eraan verbonden is minstens kan verdeeld worden. De VMSW doet dan ook alles in de conceptonderrichtingen om ervoor te zorgen dat woningen gebruiksvriendelijk, onderhoudsarm... zijn zodanig dat die kosten maximaal kunnen gedrukt worden.

Daarnet werd het aspect van begeleiding al aangekaart. Is daar een grote nood aan in de sociale huisvesting?

Gerd De Keyser: Zeker. Er wordt meer en meer samengewerkt met ondermeer Opbouwwerk en CAW's. Op die manier krijg je een heel andere opvang van de huurders met minder draag-

Voor meer info

Vlaamse Maatschappij
voor Sociaal Wonen nv
Koloniënstraat 40 • 1000 Brussel
Tel.: 02/5054338
www.vmsw.be

Brussel-Zuid/ Bruxelles-Midi: kroniek van een aangekondigde dood

Klaas Nijs
consulent-stafmedewerker

WIE HERINNERT ER ZICH NOG HET MOOIE BRUSSEL? DAT VAN DE ART NOUVEAU, DE JUGENDSTIL, DE GRANDS BOULEVARDS? HET BRUSSEL VAN VÓÓR DE JAREN '60-'70 EN DE DAAR-MEE GEPAARD GAANDE BULLDOZERS, DIE ZONDER ONDERSCHIED ZOWEL DE BOUWSELS VAN SKIEVEN ARCHITECTEN ALS KUNSTWERKEN VAN HORTA PLATLEGDEN?

Steeds minder onder ons, vermoedelijk. Net zoals steeds minder mensen binnenkort zullen kunnen getuigen over de aangename volkse wijk die Brussel-Zuid ooit was. Want de buurt rond 'de Midi' is vandaag, na enkele decennia van zware immospeculatie en (al dan niet berekend) politiek mismanagement een desolaat landschap geworden, met aan de ene kant de dure torens en aan de andere kant immens verval. Langs zijn flanken bewoond door een ernstig sociaal achtergestelde bevolking, terwijl in het midden de plaats geruimd wordt voor de voorbode van een golf van *gentrificatie*. De hoofdstad van het concurrentiële fort Europa is soms minder sociaal dan het sympathieke imago van de 'ketjes' zou doen vermoeden en in deze buurt laat ze zich aan elke treinreiziger altijd maar opnieuw van haar slechtste kant zien.

Een beetje geschiedenis kan deze evolutie mee helpen verklaren. Eind jaren '80 is Charles Picqué de succesvolle burgemeester van Sint-Gillis en minister-voorzitter van de nieuw opgerichte Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Ruimtelijke Ordening, Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling en Stadsvernieuwing. De stad Brussel loopt te duizelen van de Eurokoorts en het gerucht circuleert dat de TGV-Terminal -dat een Europees aanzuigefect zal creëren- in het Zuidstation een plaats zal krijgen. Alle ingrediënten zijn aanwezig voor een cocktail van speculatieve winsten. Charles Picqué ziet in deze ontwikkeling zijn kans schoon om van de buurt een mini-Manhattan te maken. De glazen torens zouden via fiscale opbrengsten de gemeentekas kunnen spijzen, die

op haar buurt dan weer het sociaal welzijn van de bewoners zou kunnen verhogen.

Het draaide enigszins anders uit. De NMBS duizelt van haar nieuw verworven mogelijkheid tot commercialisering van haar vastgoed (in het Brusselse

alleen al geschat op potentiële waarden tussen de 150 en de 220 miljard Belgische franken) en de kansen die de ontwikkeling van de Zuidwijk als nieuwe internationale terminal haar bieden. Plannen voor een complexe constructie met een businesscenter, een hotel, een parking en een com-

merciële ruimte (met een geraamde kostprijs van 20 miljard Belgische franken) ontspruiten uit de verlichte geesten van de spoorwegmanagers, waar op dat moment Etienne Schouppe als gedelegeerd bestuurder de plak zwaait. *Eurostation* is geboren.

Om de realisatie van het project te bewerkstelligen, wordt er een consortium opgericht, waarbij ook private partners worden aangetrokken. Helaas zijn de gevonden partners niet diegenen die Charles Picqué graag had zien komen en er ontpopt zich een steekspel tussen hem als burgemeester, die de nodige stedenbouwkundige attesten dient te verstrekken, en de NMBS, bezieler van het project. Uiteindelijk dient Jean-Luc Dehaene als minister van Verkeer tussen te komen om alsnog beide partijen met elkaar te verzoenen. De fundamenteën voor een enorm winstgevend PPS-project worden verder gelegd, maar interne spanningen waren niet helemaal van de baan. De ontwikkeling van de wijk stagneert.

De wijk bloedt dood. In dezelfde periode waarbinnen de politieke, private en publieke sector met elkaar walsen, kopen speculanten de Zuidwijk stelselmatig op. De vastgoedprijzen worden opgedreven en voornamelijk kansarme en weinig koopkrachtige bewoners van de wijk moeten hun onderkomen elders gaan zoeken. Maar ook de overheid, het gemeentebestuur van Sint-Gilles en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaan niet zomaar vrijuit. Zo dienen voor het neerpoten van nieuwe kantoorcomplexen vier wooneilanden ontruimd te worden. En om de speculatie van privébedrijven verder tegen te gaan – zo luidt althans de logica – dient de overheid zélf ook maar woningen op te kopen. De NV Brussel-Zuid (een intermediair tussen de private en publieke sector) ziet zo het levenslicht en wordt ook een belangrijke speler op de immobiliënmarkt in de getroffen buurten. Dat er hierbij een structureel belangenconflict ontstaat tussen de rol van de lokale overheid als bescherm-

engel van haar zwaarst getroffen burgers en haar participatie aan het spel van de markt en het principe van winstmaximalisatie, wordt even over het hoofd gezien.

De onteigeningen blijven doorgaan. De geldende argumenten van 'hoog-

kantoorconjunctuur in een depressie terecht komt en de NV Brussel-Zuid vecht tegen het faillissement.

Ten dele worden deze schandalen gelukkig op rechterlijke wijze aan de kaak gesteld. Ook de pers drukte hier en daar reeds artikelen over de wan-

gezonde sociale mix in een leefbare wijk. In de eerste plaats moeten de resterende woningen grondig gerenoveerd te worden. Er dienen veel meer sociale en betaalbare woningen gebouwd te worden en de constructie ervan kan beter passen binnen een langetermijnvisie voor de ontwikkeling van de stad. De hermetisch gesloten kantoorblokken dienen zich in deze visie in te schakelen en de kleinhandelaars in ere hersteld.

Het te vrezen alternatief is de voortdurende schaamte die ons terecht te beurt valt telkens een internationale passagier Brussel binnenkomt en zijn wenkbrauwen frons bij het zien van de brokstukken die overblijven van wat ooit een warme, levendige en -vooral- bewoonde buurt was.

Bronnen

- 'Het paard van Troje', Guido MUELENAER en Eric POMPEN, Trends, 23 januari 1997, consulteerbaar op <http://trends.nnews.be/nl/archief/1997/23%20januari%201997/Het+paard+van+Troje-5708-180913.html>
- 'Quartier Midi - Creatieve destructie in Brusselse Zuidwijk', Joachim BEN YAKOUB en Siggie VERTOMMEN, Indymedia, 17 oktober 2009, consulteerbaar op <http://www.tienstiens.org/TT18/p24>
- 'De Brusselse Zuidwijk, redden wat er te redden valt', Maarten ROELS, Persbericht Brusselse Raad voor het Leefmilieu (BRAL), 25 juni 2007, consulteerbaar op <http://www.bralvzw.be/node/317>
- Overzicht geschiedenis Zuidwijk, terug te vinden op <http://www.quartier-midi.be/historique>

dringendheid' en 'algemeen belang' worden hierbij ingeschakeld in een perverse commerciële marktlogica. De werken die ondertussen plaatsvinden (als en wanneer ze uiteindelijk plaatsvinden) zijn zodanig ingrijpend dat moegetergde buurtbewoners, die de onteigeningen en prijspolitiek aanvankelijk nog wel probeerden tegen te gaan, uiteindelijk toch maar vertrekken naar rustigere oorden. Wie kan het ze kwalijk nemen? De ontbinding van het sociale weefsel en de desolate restanten van wat ooit een bloeiende buurt voor middenstanders was, doen vanzelf wel de rest. Weinigen weerstaan de druk. Een druk die zo mogelijk nóg verder opgevoerd wordt wanneer de

toestanden. Het kwaad is echter grotendeels geschied. Ondanks steeds zwaardere inspanningen van buurtorganisaties, wijkcomités en sociale verenigingen zijn er momenteel nog maar 23 huizen in de buurt bewoond (BRAL, november 2007). De overblijvende bewoners kampen door de voortdurende onzekerheid en de bovenmatige overlast met slapeloosheid, zware gezondheidsproblemen en depressies.

Ondertussen pleit men vanuit deze organisaties nog steeds voor een vernieuwde aanpak voor Brussel-Zuid, waarbij de aandacht ook zou moeten gaan naar het bewaren van een

De Brusselse Straatdoden herdenken

Jan Van den Brande
moreel consulent PCMD Brussel
en
Sigrid Ponjaert
moreel consulent PCMD Brussel

Dak- en thuislozen in de Brusselse vijfhoek: de harde realiteit

In de nacht van 19 november 2008 vond de eerste daklozentelling in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest plaats. 145 sociale werkers trokken de straat op en telden maar liefst 767 straatbewoners. Daarenboven werden op dat moment 1.004 thuislozen opgevangen in een onthaalhuis. Een eenvoudig rekensommetje schetst slechts de contouren van een trieste realiteit: minstens 1.771 hadden op 19 november 2008 geen eigen verblijfplaats. Jammer genoeg dient dit cijfer vermenigvuldigd te worden met een tot nu toe onbekend getal. De tellers kenden immers niet alle plaatsen waar daklozen hun nachten doorbrengen. Bovendien slapen ze niet elke nacht op straat. Thuislozen die in kelders of in kamers boven cafés wonen of tijdelijk bij kennissen verbleven, werden niet meegeteld.

Het stijgend aantal Brusselse dak- en thuislozen heeft repercussies op het jaarlijkse aantal straatdoden. In 2008 werden er 32 gemeld. Vorig jaar vielen er 35 straatdoden te betreuren, onder wie 2 vrouwen. Het leven op straat vreet aan het lichaam. Weinig slapen, ongezonde voeding, dringende verzorging die op zich laat wachten, verslaving... Dit alles leidt er toe dat mensen op straat veel jonger sterven. De gemiddelde leeftijd van de Brusselse straatdoden schommelde in 2009 rond 48 jaar, een enorme discrepantie met de gemiddelde levensverwachting van de Belgische bevolking: 76 jaar voor mannen en 82 jaar voor vrouwen.

Kanker staat op nummer één in de lijst van (bekende) doodsoorzaken bij straatdoden. Een overdosis drugs op twee. Hiermee wordt het cliché dat 90 procent van de daklozen zou overlijden door geweld of zelfdoding de wereld uit geholpen. Ook de bewering dat de meeste daklozen in de

Dat er in de winter niet meer straatdoden vallen, kan worden verklaard uit een verhoogde waakzaamheid.

Het Collectief voor Straatdoden

Geconfronteerd met een hoog en steeds stijgend aantal thuislozen,

van organisaties met en voor dak- en thuislozen. In 2004, nadat in een metrotunnel twee daklozen werden gevonden, die reeds maanden eerder overleden waren, begon het Collectief te ijveren voor een waardige uitvaart van mensen in de rand van de samenleving.

Faisel, Yves, Patricia, Eric, Mohamed, Joël, Jojo, Pasquale, Stéphane, Vincent, Roberto, Gabriella, Charles, Youssopov, André, André, Henry, Andy, Claude, Mahamat, *bijgenaamd le pilot, Nounours, jésus-pieds-nus, jésus-le-black*

« Omdat we weigeren dat mensen op straat sterven, Omdat het vandaag nog moet veranderen voor zij die leven op straat..., Omdat mensen mensen zijn... »

Het collectief "straatdoden"

Ronald, bijgenaamd Le breton, pappy, René, le marin, Alain, Miguel, Zdzislaw, Claude, Mohammed, Manuel, Michel, Jean-Claude, Jean Pierre, bijgenaamd J-P, Bruno, bijgenaamd le chat, Christophe, bijgenaamd christophe de la gare, Henri, Armando, Serge

Eredienst ter herinnering van de gestorven straatbewoners in de regio Brussel in 2009.

10 februari 2010 Om 11 uur op het stadhuis van Brussel (Gotische zaal)

Een initiatief van het collectief "straatdoden", met de steun van Chantal Noël, Schepen van Erediensten van Hamza Fassi-Fihri, Schepen van Burgerlijke Stand.

Met de hulp van mevr. Noël, schepen van Erediensten van de Stad Brussel, bereikte het Collectief voor Straatdoden haar doelstelling. Brussel voorziet nu een subsidie, zodat elke dode een uitvaartdienst krijgt naar zijn/haar levensovertuiging. Er wordt geld vrijgemaakt voor een bloemstuk, voor een behoorlijke doodskist en voor het vervoer van familie en vrienden naar de begraafplaats.

In samenwerking met de daklozenorganisaties die deel uit maken van het Collectief wordt getracht de identiteit van de overledene te achterhalen. Familie of vrienden worden gecontacteerd en geholpen om op een persoonlijke manier afscheid te nemen. Een vrijwilligster woont de begrafenis bij mensen van wie geen familie gevonden werd of wilde komen, mensen die ook niet gekend zijn door de kansarmenorganisaties in het Collectief voor Straatdoden. Zij wordt verwittigd als een overledene alleen dreigt te worden begraven. Niemand vertrekt alleen in Brussel.

Jaarlijkse interlevensbeschouwelijke herdenkingsplechtigheid

Eén keer per jaar, in de maand februari, worden alle straatdoden van het afgelopen jaar herdacht tijdens een interlevensbeschouwelijke plechtigheid. Deze ceremonie vindt plaats in de Gotische zaal van het Brusselse stadhuis. Het Provinciaal Centrum Morele Dienstverlening (PCMD) Brussel verzorgt de vrijzinnig-humanistische bijdrage.

Bij iedere straatdode wordt stilgestaan. Hun naam wordt afgelezen, vrienden brengen een zelfgeschreven

winter sterven, komt niet overeen met de realiteit. De overlijdens zijn te wijten aan structurele problemen en zijn dus gelijkmatig verspreid over het jaar. Er is een lichte piek merkbaar tijdens de herfst. Deze piek is echter ook aanwezig in de nationale overlijdensstatistieken en dus niet exclusief voor de straatdoden.

zagen er in het Brusselse enkele opvallende initiatieven het licht, die ijveren voor een waardige uitvaart voor kansarmen en straatbewoners.

Een drijvende kracht is het **Collectief voor Straatdoden**, een verzameling

tekst voor en de dichters van het Brussels dichterscollectief zorgen voor een persoonlijk woord. Het is een sereen en ontroerend gebeuren. Binnen het dichterscollectief is Geert van Istendael verantwoordelijk voor de Nederlandstalige teksten. Ondertussen is deze jaarlijkse herdenkings-

lening Brussel de werking van het Collectief. De samenwerking met het Collectief dateert vanaf 2004, toen het idee voor een Interlevensbeschouwelijke herdenkingsplechtigheid het levenslicht zag. Het team van het PCMD Brussel verzorgt niet enkel de individuele uitvaartplechtigheden van

vrijzinnige daklozen, maar vult tevens het vrijzinnig-humanistische luik in tijdens de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid.

Jan Van Den Brande, moreel consulent PCMD Brussel, schreef voor deze editie onderstaande tekst.

VERTEGENWOORDIGERS (VAN VOOR NAAR ACHTER) VAN HET JODENDOM (ALBERT GUIGUI), ISLAM (JAMAL HABBACHICH), KATHOLICISME, EN VRIJZINNIGHEID (JAN VAN DEN BRANDE EN ANNE-LOUISE VAN NIEUWENHUIJSEN) TIJDENS DE INTERLEVENSBSCHOUWELIJKE PLECHTIGHEID.

plechtigheid uitgegroeid tot een groot gebeuren, waar honderden mensen hun respect voor de overleden straatbewoners komen betuigen.

Volgens dhr. De Bock, medewerker van het Collectief, hebben de **Stad Brussel, en meer bepaald de Schepen van Erediensten Chantal Noël en de Schepen van Burgerlijke Stand Hamza Fassi-Fihri**, zich reeds jaren onderscheiden door de actieve samenwerking met het collectief straatdoden. Zij ondersteunen hen niet enkel voor deze jaarlijkse ceremonie, maar het hele jaar door bieden ze op vele vlakken een helpende hand. Op 10 februari 2010 vond de vijfde editie van de interlevensbeschouwelijke plechtigheid plaats.

De bijdrage van het Provinciaal Centrum Morele Dienstverlening Brussel

Vanuit haar vrijzinnig-humanistische overtuiging onderschrijft het Provinciaal Centrum Morele Dienstver-

Waarde familie, vrienden en kennissen

Vandaag zijn we samengekomen om afscheid te nemen van de straatdoden.

Als moreel consulent en vertegenwoordiger van de vrijzinnig-humanistische gemeenschap kan ik u niet troosten met woorden over een leven na de dood. Leven en dood maken deel uit van eenzelfde kringloop, die in die zin onafscheidelijk zijn. Maar toch, telkens als we afscheid moeten nemen van mensen die ons nauw aan het hart liggen, is daar het gevoel van gemis en pijn, machteloosheid en verdriet.

Droefheid en verslagenheid voelen wij nu allemaal, droefheid omdat wij hen moeten missen, verslagenheid omdat alle contacten, alle verbindingen definitief verbroken zijn.

We hebben vele overledenen in de stilte van ons bestaan, maar zij, de straatdoden, zijn afwezig met wie we misschien nog niet in het reine zijn gekomen en die nu, op deze herdenking, op een pakken-de wijze aanwezig zijn. Het leed, de armoede, de miskennis... kan een mens diep vernederen. Maar het is zeker niet aan mij, die hier spreekt vanuit een comfortabele positie en zich nauwelijks kan voorstellen wat een leven op straat betekent, hierover uit te weiden.

Wel is het zo dat we, als vrijzinnig humanisten, betreuren dat lang niet iedereen de kans krijgt een menswaardig leven uit te bouwen en dat niet altijd van iedereen op een waardige manier afscheid kan worden genomen. Ongetwijfeld behoort het ook tot onze verantwoordelijkheid als mens en burger hierover te waken.

Vandaar dat we vanuit het vrijzinnig humanisme het belang van deze plechtigheid niet genoeg kunnen onderschrijven. Op dit ogenblik zijn onze gedachten bij mensen die in vele gevallen, anoniem en haast geruisloos, op straat hun dood hebben gevonden. Daarom voelen we ons echter niet minder verbonden, want als mens zijn we onlosmakelijk verbonden met ieder andere mens. Laten we degenen die als enige dak de hemel hadden in alle eer herdenken en ons diepste respect betuigen.

Met dank voor de info aan Bert De Bock, coördinator van het Collectief voor Straatdoden.
Contact: straatdoden.mortsdelarue.bxl@hotmail.com

Thuisloosheid na detentie

Sarah Eelen

directeur Stichting voor Morele Bijstand aan Gevangenen (SMBG)

De theorie... Het beleidsdossier van het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk⁽¹⁾

Voor heel wat gedetineerden is thuisloosheid na vrijlating uit een penitentiare instelling een dreigende realiteit. Ze verliezen hun (eigen of huur)woning en het vinden van een goede huisvesting vanuit de detentiesituatie blijkt erg problematisch.

Een reëel en toenemend probleem, zoals blijkt uit recent onderzoek.

Thuisloos zijn betekent meer dan 'geen dak boven het hoofd hebben'. Het gaat ook over een breder proces van verankering: het terug aansluiting en positieve bindingen vinden met zichzelf, de directe omgeving en de bredere samenleving, het geloof in de eigen krachten en mogelijkheden, het terug greep krijgen op het eigen leven.

Een confrontatie met justitie, een detentie in het bijzonder, wordt in de levensverhalen van thuislozen vaak als één van de bepalende factoren in het proces van thuisloosheid benoemd.

Ondanks het pertinente van deze problematiek, krijgt het voorkomen en aanpakken van thuisloosheid na detentie geen bijzondere beleidsaandacht. Ook in de praktijk van de hulpverlening staat dit thema nog te vaak in de marge.

Het beleidsdossier 'Thuisloosheid na detentie' van het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk wil hieraan remediëren. Tina Demeersman, de auteur van dit beleidsdossier⁽²⁾, brengt het probleem in kaart door de factoren die bijdragen tot thuisloosheid na detentie op een rijtje te zetten. Verder kijkt ze in binnen- en buitenland naar goede praktijkvoorbeelden⁽³⁾, en geeft ze enkele beleidsaanbevelingen.

Good practices... Wat doet de Stichting voor Morele Bijstand aan Gevangenen (SMBG)?

De SMBG is zich al jaar en dag bewust van deze problematiek. Tijdens de begeleiding van de (ex-)gedetineerden wordt er dan ook veel aandacht besteed aan het vinden van een geschikte woonst. Hiertoe heeft de SMBG een lokaal samenwerkingsverband opgestart met het sociaal verhuurkantoor Iris⁽⁴⁾.

De vzw Iris onderhandelt met eigenaars van huizen met de bedoeling goede woongelegenheden tegen een sociale huurprijs aan kansarme personen en families te verhuren. Sinds 1981 treedt Iris op als bemiddelaar tussen eigenaars die gevoelig zijn voor dit

probleem en huurders die geholpen willen worden in hun stap naar sociale re-integratie en naar zelfstandigheid. Iris werkt samen met verschillende sociale diensten die potentiële huurders aanbrenghen. Belangrijke voorwaarde is dat de sociale dienst instaat voor de psychosociale begeleiding van de huurder(s) gedurende de 3 eerste jaren van de huurovereenkomst.

Uniek is dat de SMBG ook gedetineerden op de wachtlijst van Iris kan laten opnemen als potentiële huurders. De wachttijd begint al te lopen terwijl de gedetineerden nog opgesloten zitten in de gevangenis. Hierdoor vergroot de kans dat de hulpbehoevende gedetineerden bij hun vrijlating vrijwel onmiddellijk over een geschikte woonst kunnen beschikken.

Noten

- (1)(Er werden zinnen letterlijk overgenomen uit:) Demeersman Tina, Thuisloosheid na detentie, beleidsdossier Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, 2008. en Demeersman Tina, Van de bak naar de straat. Over thuisloosheid en detentie, in Fatik 27ste jaargang, 2009, nr. 124, p 4- 11
- (2) Meer weten? Bestel het beleidsdossier bij het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk of lees het online http://www.steunpunt.be/xcms/lang__nl-BE/mid__13666/ModelID__0/EhPageID__1093/4894/default.aspx
- (3) Het lokale samenwerkingsverband tussen de Stichting voor Morele Bijstand aan Gevangenen en het sociaal verhuurkantoor Iris vzw komt aan bod in bovenvermeld beleidsdossier 'Thuisloosheid na detentie', p. 24.
- (4) Meer informatie over deze vzw vindt u op www.svk-iris-ais.be/ Iris vzw is lid van de Brusselse Bond voor het Recht op Wonen (www.rbdh-bbrow.be)

Even voorstellen

De Stichting voor Morele Bijstand aan Gevangenen

De Stichting voor Morele Bijstand aan Gevangenen (SMBG) is een vrijzinnige vereniging die werd opgericht in 1964. Zij is erkend als stichting van openbaar nut. De SMBG biedt volgende drie diensten aan:

- de morele bijstand en dienstverlening aan gedetineerden, met vrijwillige en bezoldigde moreel consultants actief in alle Belgische gevangenissen;
- de dienst animatie en vorming, welke activiteiten organiseert in de Brusselse gevangenissen;
- de sociale dienst, welke instaat voor de sociale hulverlening en re-integratie.

Sociale hulverlening en re-integratie

De *sociale dienst* van de Stichting staat in voor *hulpverlening aan gedetineerden*. Dit gebeurt op verzoek van de gevangene zelf, van zijn of haar familie, van de moreel consultants of van de interne diensten van de strafinrichting.

De sociale begeleiding kan bestaan uit:

- het verstrekken van informatie en hulp bij het oplossen van administratieve problemen;
- het uitstippelen van een begeleidingstraject met het oog op een zo vlot mogelijke reïntegratie in de maatschappij na de invrijheidstelling.

De Stichting neemt verder ook deel aan de *permanenties in de Brusselse gevangenissen*. Deze permanenties worden georganiseerd door de externe diensten die erkend zijn door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als diensten voor justitieel welzijnswerk.

De Stichting ondersteunt eveneens *ex-gedetineerden* bij hun terugkeer in de maatschappij. Hierbij gaat bijzondere aandacht uit naar het vinden van een geschikte woonst en het uitvoeren van het begeleidingstraject wat betreft vorming, opleiding en werk. Hiervoor werken we nauw samen met onthaalhuizen, sociale verhuurkantoren, Centra voor Beroepsopleiding, diensten voor arbeidsbemiddeling enz. Indien nodig wordt de sociale hulp eveneens tot zijn of haar *gezin* uitgebreid.

De sociale dienst van de SMBG bestaat uit een equivalent van twee voltijdse maatschappelijke werkers en wordt gesubsidiëerd door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het *Brussels Hoofdstedelijk Gewest*. De werking kan hierdoor enkel uitgebouwd worden binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Meer concreet gedetineerden uit de gevangenissen van Vorst, Berkendael en Sint-Gillis, alsook (ex-)gedetineerden die een link hebben met Brussel (bijvoorbeeld als zij wonen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of gedetineerd zijn geweest in een Brusselse gevangenis).

Meer weten?

Contacteer de SMBG op het volgende adres:

Stichting voor Morele Bijstand aan Gevangenen

T.a.v. de Sociale Dienst
Stalingradlaan 54 • 1000 Brussel
Via mail admin@smbg-famd.be
of telefonisch 02/537 59 28

Enkele literatuursuggesties

met betrekking tot huisvesting en sociale uitsluiting

- Actie Betaalbaar Wonen:
<http://betaalbaarwonen.wikidot.com/>
- Centrum Ongelijkheid, Armoede, Sociale Uitsluiting en de Stad (OASes):
www.ua.ac.be/oases: publicaties
- Daklozenproblematiek:
www.thuisloos.be
- De Decker (Pascal), Goossens (Luc), Pannecoucke (Isabelle) (redactie): *Wonen aan de onderkant* (OASes Doc 4). Antwerpen, Garant, 2005.
- Informatiewebsite Vlaamse overheid:
www.bouwenenwonen.be
- Koepel van de 'Verenigingen waar armen het woord nemen':
www.vlaams-netwerk-armoede.be
- Steunpunt tot Bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting:
www.armoedebestrijding.be
- Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW): www.vmsw.be
- Vlaams Overleg Bewonersbelangen (VOB): www.vob-vzw.be
- Vranken (Jan), Campaert (Geert), Dierckx (Danielle), Van Haarlem (An) (redactie): *Armoede en Sociale Uitsluiting. Jaarboek 2009*. Leuven, Acco, 2009.

Binnenkort pins en buttons tegen sociale uitsluiting!

In het kader van het project Outside-Insight lanceert de Unie Vrijzinnige Verenigingen in de niet zo verre toekomst pins en buttons tegen sociale uitsluiting. Outside-Insight is een meerjarig project van de Unie Vrijzinnige Verenigingen dat het leven van mensen in armoede verrijkt, uitgeslotenens insluit en het verborgene zichtbaar maakt. Outside-Insight is een vrijzinnig, concreet en permanent engagement dat sociale tegenstellingen verzoent. Elke vrijzinnige kan door het dragen van de pin of button tonen dat ie tegen sociale uitsluiting is. Ieder die dit wenst kan de pins of buttons binnenkort gratis krijgen via het plaatselijk Centrum Morele Dienstverlening.

We houden je op de hoogte!

Welkom in de gloednieuwe
Centra Morele Dienstverlening
te Diksmuide en Lommel

Voor een op maat geschreven plechtigheid, een oprecht luisterend oor, een vraag over een moreel of ethisch thema of een toffe activiteit ingericht door de plaatselijke vrijzinnigheid kan je vanaf heden ook terecht in de Centra Morele Dienstverlening te Diksmuide en Lommel. Dit alles vanuit een vrijzinnig-humanistische inborst en volledig kosteloos.

CMD Diksmuide

Esenweg 30
8600 Diksmuide
T 051/55 01 60
F 051/55 01 69
cmd.diksmuide@uvv.be

CMD Lommel

Hertog Jan Plein 24
3920 Lommel
T 011/34 05 40
cmd.lommel@uvv.be

From: sarah@vrijzinnigvilvoorde.be
Date: Wed, 10 Feb 2010 14:48:21 +0100
To: cmd.federaal@uvv.be
Subject: Colloquium in Vilvoorde

don, 11 feb 2010 13:19

pickbord

Colloquium in Vilvoorde over positie en financiering van de erediens en levensbeschouwelijke organisaties in België

Vrijzinnig Vilvoorde vzw organiseert op **20 maart 2010** een colloquium over **de positie en de financiering van de erediens en de levensbeschouwelijke organisaties in België**.

Plaats van het gebeuren is de feestzaal **De Met** (Grote Markt) in Vilvoorde.

Een achttal Vilvoordse vrijzinnige verenigingen vier(d)en in 2009 en 2010 hun jubileum. Dit colloquium is het sluitstuk van deze vieringen. Er werd bewust gekozen voor een blik op de toekomst.

Ter voorbereiding van dit colloquium werden er al diverse activiteiten georganiseerd, waaronder voordrachten van Dirk Verhofstadt (thema: antisemitisme, xenofobie...), Wim van Rooy (thema: de malaise van de multiculturaliteit), Ivan Van de Cloot (thema: inter- en intragenerationele solidariteit), Bart Koubaa (thema: onderwijsproblematiek) en de cartoontentoonstelling met werk van Klier (thema: vrijheid van denken).

Voor het colloquium zijn volgende sprekers uitgenodigd:

- mevr. Anne-France Ketelaer (juriste, adjunct-secretaris-generaal bij de UVV): schets van de huidige situatie.
- prof. dr. Paul Cliteur (universiteit Leiden): de religieus neutrale staat en de noodzaak van secularisme.
- prof. dr. Freddy Mortier (universiteit Gent): mogelijke alternatieven.
- dhr. Luc Van der Kelen: moderator.

De ontvangst start vanaf 9u.

Na de drie uiteenzettingen volgt een debat met het publiek tot rond 12u30. Daarna nodigt Vrijzinnig Vilvoorde vzw u vriendelijk uit op een receptie in De Met.

Voor meer inhoudelijke informatie kan je terecht bij Sarah Verstaen (sarah@vrijzinnigvilvoorde.be) op het nummer 02/252.15.47 of bij Alain Vannieuwenburg (alain.vannieuwenburg@skynet.be) op het nummer 02/251.07.22 of bezoek je de website www.vrijzinnigvilvoorde.be.

Inschrijven voor het colloquium en de receptie is kosteloos, en kan alvast via sarah@vrijzinnigvilvoorde.be

Open brief aan alle Europarlementsleden over scheiding Kerk en Staat

(naar aanleiding van de verklaring van
5 Italiaanse Europarlementariërs)

DE UNIE VRIJZINNIGE VERENIGINGEN REAGEERDE OP DE SCHRIFTELIJKE VERKLARING VAN VIJF ITALIAANSE EUROPESE PARLEMENTSLEDEN 'OVER DE VRIJHEID VAN HET TONEN OP OPENBARE PLAATSEN VAN RELIGIEUZE SYMBOLEN DIE REPRESENTATIEF ZIJN VOOR DE CULTUUR EN DE IDENTITEIT VAN EEN VOLK' (D.D. 23/11/2009). EEN OPEN BRIEF WERD AAN ALLE EUROPESE PARLEMENTSLEDEN NAAR AANLEIDING VAN DEZE SCHRIFTELIJKE VERKLARING GESTUURD.

Meer informatie kan je vinden op onze website:
<http://unievrijzinnigeverenigingen.be/nl/OpiniesEnNieuws/nieuwsberichten/content/UVV-verdedigt-uitspraak-Europees-Hof-voor-de-Rechten-van-de-Mens.html>

*Aan de Europese parlementsleden
Brussel, 26 november 2009*

Geacht Europees parlements lid,

Als officiële vertegenwoordiger van de niet-confessionele vrijzinnig-humanistische levensbeschouwing in Vlaanderen is de Unie Vrijzinnige Verenigingen vzw in bijzondere mate geïnteresseerd in het hele vraagstuk rond de scheiding van Kerk en Staat. We wensen dan ook uw aandacht te vestigen op de internationale ontwikkelingen die zich inzake deze materie hebben voorgedaan.

De aaneenschakeling van gebeurtenissen zijn alle een gevolg van de recente uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in de zaak Lautsi v. Italië (arrest n° 30814/06). In deze zaak oordeelde het Hof -volgens ons terecht- dat de vrijheid van geloof zoals deze door het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens wordt gegarandeerd ook de vrijheid van niet-geloven impliceert en dat elke Staat deze vrijheid aldus evenzeer dient te beschermen.

Daar waar de Staat diensten aan haar bevolking ter beschikking stelt, zoals in deze zaak het geval is met het openbaar onderwijs, dient zij deze vrijheid van niet-geloven minstens te respecteren, maar ook te garanderen. Het is in deze zin dat het Hof oordeelde dat het vertonen van rooms-katholieke kruisbeelden in de klaslokalen de rechten van niet- en andersgelovige leerlingen schond.

De Italiaanse overheid bij monde van haar minister van Defensie, de heer Ignazio Benito Maria La Russa, heeft deze beslissing van het Hof niet enkel gecontesteerd, maar vond het daarnaast ook nodig haar hele legitimiteit in vraag te stellen in een uitzending op de openbare Italiaanse omroep (RAI 1, uitzending 'La vita in diretta' op 04/11/2009). Erger nog, over de rechters die deze beslissing vanuit juridische overwegingen genomen hebben, zegt hij dat ze het verdienen om te sterven.

De Unie Vrijzinnige Verenigingen heeft begrip voor de bijzondere plaats die de rooms-katholieke Kerk in de Italiaanse cultuur inneemt, maar verzocht de ambassadeur van Italië, de heer Sandro Maria Siggia, akte te nemen van haar misnoegdheid over dergelijke uitspraken. Men miskent daarmee de offers doorheen de geschiedenis gebracht om deze rechten te vrijwaren en het harde werk dat dagdagelijks wordt geleverd om ze blijvend te beschermen. Men ontkent het bijzondere belang van deze rechten en de positieve inbreng van de internationale instanties die ze vrijwaren. Bovendien betreft het een absolute miskennis van het beginsel van scheiding der machten.

Recentelijk (23/11/2009) hebben vijf Italiaanse Europarlementsleden een schriftelijke verklaring ingediend met betrekking tot deze kwestie. Hun vraag om religieuze symbolen die representatief zijn voor de cultuur en identiteit van een volk toe te laten op openbare plaatsen, betreurt ons ten zeerste. Wij zijn er van overtuigd dat deze verklaring regelrecht ingaat tegen de uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en zodoende een stap terug is in de bescherming van de vrijheden opgenomen in het Verdrag voor de Rechten van de Mens, inzonderheid de vrijheid van levensbeschouwing.

Indien de Europese Unie werkelijk wenst te zijn zoals haar leuze 'United in diversity' doet vermoeden, doet zij er goed aan de principes van scheiding Kerk en Staat en scheiding der machten in de praktijk te brengen, alsook de rechten van alle burgers te vrijwaren, ongeacht gelovig of niet.

Daarom verzoeken wij u beleefd de schriftelijke verklaring niet te onderschrijven en weerstand te bieden tegen de principes erin vervat.

*Hoogachtend,
Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen*

IN *De Morgen* VAN 27 NOVEMBER 2009
KREGEN WE DE TOELICHTING VAN DE BESLISSING
VAN HET MECHELSE STADSBESTUUR OM EEN
AMBULANT ABORTUSCENTRUM OP TE RICHTEN.

Het is schrijnend om te moeten vaststellen dat ziekenhuizen die gesubsidieerd worden met overheidsgeld vrouwen in nood in de kou laten staan en weigeren een democratisch tot stand gekomen wet toe te passen. De beslissing van een vrouw om over te gaan tot zwangerschapsafbreking wordt nooit lichtzinnig genomen. Het is niet aanvaardbaar dat men om ideologische redenen deze hulpverlening onmogelijk of zeer moeilijk maakt.

Het is dan ook lovenswaardig dat het stadsbestuur van Mechelen aandacht heeft voor deze problematiek. De jarenlange ervaring van de bestaande abortuscentra kan bijdragen om een kwaliteitsvolle hulpverlening te verzekeren.

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

De mens is regisseur van zijn bestaan. Een bestaan waarin ook anderen zijn betrokken. De mens rijdt de wereld in de prak. We zien het gebeuren, maar wat doen we eraan? Levensbeschouwingen lijken aarzelend aan de zijlijn te blijven staan: "Behoort ecologie tot onze corebusiness", vragen ze zich af?

De Unie Vrijzinnige Verenigingen heeft alvast de koe bij de hoorns gevat. Zowel naar theorie als praktijk is de georganiseerde vrijzinnigheid in Vlaanderen aan een inhaalbeweging begonnen. Met een studiedag rond het thema werd op 15 oktober in de KVS de aftrap gegeven van mogelijks een mooie transformatie. Harry Kunneman, Henk Manschot, Rik Pinxten en Jean-Paul Van Bendegem gaven invulling aan wat een groene slagader van de organisatie zou kunnen worden. Peter Tom Jones benadrukte het belang van groepen en verenigingen, zo ook vrijzinnige, bij een versneld bewustwordingsproces. Aankopenbeleid wordt herbekeken, een praktische ecovorming is besteld, een duurzame publicatie is in de maak.

Niet dat de ecologische belangstelling zo nieuw is in vrijzinnige kringen. Reeds in 1985 was er prof. Jaap Kruithof die voluit de groene kaart trok. Het boek *De mens*

aan de grens was een pleidooi voor eco-centrisme. "Antropocentrisme betekent dat je de mens op een voetstuk plaatst en al de rest je gestolen kan worden. Eco-centristen zien dat breder. Hun moraal geldt niet alleen voor de mens, maar ook voor katten en honden, en koeien en paarden enz." (*Knack* 27/6/2007)

In dezelfde geest is er het pleidooi voor een kritisch humanisme van de hand van prof. Harry Kunneman. *Voorbij het dikke-ik* is de titel van zijn laatste boek waarin hij oproept tot verandering. "Het dikke-ik is welvarend én ontevreden", zo beweert hij. "In naam van welke waarden kunnen de autonomie en de onverzadigbaarheid van het dikke-ik in het dagelijks leven begrensd worden zonder diens eigenheid geweld aan te doen?"

Een *face-the-facts*, een terugkeer naar waarden en een bereidheid tot handelen is wat aan de orde is. Voor vrijzinnig Vlaanderen is de tijd rijp om mee aan de kar te duwen. Het leven mag dan al eindig zijn, het is nog geen tijd om te gaan! Verbondenheid met al wat leeft en verantwoordelijkheid voor eigen en toekomstige generaties als motor voor een leefbare wereld -voor iedereen!

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

Regularisaties

Asielzoekers zijn geen cijfers. Het zijn mensen zoals u en ik. Om diverse redenen ontvluchten ze hun thuisland. De regering besliste in juli 2009 om over te gaan tot regularisaties. Een groep asielzoekers kreeg daardoor een houvast.

Volgens de eerste auditeur van de Raad van State is de regularisatieprocedure onwettig. De auditeur meldt in z'n verslag dat het niet aan de regering was om via een instructienota de regularisaties door te drukken, maar wel aan het parlement (*Het Laatste Nieuws* 8-12-09).

Het is nu aan de Raad van State om een uitspraak te doen.

Zonder ons te mengen in de rechtsgang, willen we er op wijzen dat het hier over mensen gaat. Spelen met mensen is *not-done*. Van onzekerheid naar zekerheid en terug naar onzekerheid. Je zou maar een asielzoeker zijn in België anno 2009! Ook zij hebben recht op duidelijkheid.

Sonja Eggerickx

voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

REGULARISATIES

*Sonja Eggerickx, voorzitter
Unie Vrijzinnige Verenigingen

Asielzoekers zijn geen cijfers. Het zijn mensen zoals u en ik. Om diverse redenen ontvluchten ze hun thuisland. De regering besliste in juli 2009 om over te gaan tot regularisaties. Een groep asielzoekers kreeg daardoor een houvast.

Volgens de eerste auditeur van de Raad van State is de regularisatieprocedure onwettig. De auditeur meldt in z'n verslag dat het niet aan de regering was om via een instructienota de regularisaties door te drukken, maar wel aan het parlement. Het is nu aan de Raad van State om een uitspraak te doen.

Zonder ons te mengen in de rechtsgang, willen we erop wijzen dat het hier over mensen gaat. Spelen met mensen is *not done*. Van onzekerheid naar zekerheid en terug naar onzekerheid. Je zou maar een asielzoeker zijn in België anno 2009!

Het Laatste Nieuws
09/12/2009

Overheid en levensbeschouwingen: neutraliteit vormt geen belemmering voor verdraagzaamheid

Twee recente gebeurtenissen, weliswaar van verschillende aard, brengen de vraag naar de plaats die de Staat toekent aan de aanwezigheid van godsdiensten, terug op de voorgrond. Enerzijds heeft het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in een arrest van 3 november 2009 Italië veroordeeld voor de aanwezigheid van kruisbeelden in de klassen van de openbare scholen. Anderzijds heeft Zwitserland door een referendum van 29 november laatstleden de bouw van nieuwe minaretten verboden. Evenzeer als de Unie Vrijzinnige Verenigingen instemt met het arrest van het Hof beschouwt ze de Zwitserse beslissing als een slecht signaal.

In de Italiaanse zaak eiste een niet-gelovige moeder het recht op om haar kinderen op te voeden volgens haar overtuiging. Ze verdedigde de mening dat de aanwezigheid van kruisbeelden in de klassen haar kinderen het gevoel kon geven dat de Staat zich aan de kant van één bepaalde godsdienst plaatste. In haar arrest benadrukt het Hof het belang van de neutraliteit van de Staat: "De Staat is gehouden aan de confessionele neutraliteit binnen het kader van het openbaar onderwijs, daar waar men verplicht is les te vol-

gen los van de eigen levensbeschouwing en waar het doel zou moeten zijn kinderen op te leiden tot kritische burgers." Wanneer de persoon die geconfronteerd wordt met een geloof, uitgedrukt door de Staat, er zich niet kan van afwenden, zoals het geval is bij leerlingen, is deze verplichting nog belangrijker of enkel wanneer dit kan "door over te moeten gaan tot disproportionele inspanningen en opoffering." Van haar kant verdedigde de Italiaanse regering dat het kruisbeeld niet langer een specifiek christelijk symbool zou zijn, maar een 'natuurlijk gegeven' dat een "neutraal en leken (niet-godsdienstig)" karakter aanneemt in verwijzing naar de Italiaanse geschiedenis en traditie. Deze poging om een bij uitstek religieus symbool voor te stellen als een natuurlijk en cultureel gegeven werd gelukkig met unanimité verworpen door het Hof. In Italië waren de reacties tegen dit arrest hevig, soms zelfs extreem. In navolging hiervan hebben bepaalde Europese parlementsleden een "Schriftelijke Verklaring over de vrijheid van het tonen op openbare plaatsen van religieuze symbolen die representatief zijn voor de cultuur en de identiteit van een volk" ingediend, waarbij zij erkenning vragen van het recht van de staten om

religieuze symbolen te vertonen in openbare plaatsen en officiële instellingen. Als reactie hebben andere parlementsleden dan weer eveneens een verklaring neergelegd, ondersteund door de Unie Vrijzinnige Verenigingen, die herinnert aan het principe van scheiding van Kerk en Staat. Ze roept alle lidstaten ook op om het arrest van het Hof te respecteren en te verzekeren dat de openbare gebouwen vrij zijn van religieuze tekens.

Voor de Unie Vrijzinnige Verenigingen moet deze verdediging van de neutraliteit van de Staat gepaard gaan met tekens van verdraagzaamheid en rekening houden met het multiculturele en multiconfessionele karakter van onze maatschappij. Het Zwitserse verbod -met een twijfelachtige juridische geldigheid ten overstaan van het internationaal recht- vormt in dit opzicht een slecht signaal naar de moslimbevolking en vormt de insteek voor een gevaarlijk samenraapsel van concepten. Onder

het voorwendsel van de strijd tegen het islamisme ontgaat het niemand dat de initiatiefnemers van het referendum -een fractie van populistisch en evangelisch rechts- in werkelijkheid ernaar streven om de loutere aanwezigheid van de islam zélf te betwisten in dit Europese en dus 'christelijke' grondgebied. De gestelde vraag is niet gewoon de aanwezigheid -een gegeven feit- maar eerder de zichtbaarheid van de islam. De Unie Vrijzinnige Verenigingen verdedigt dan ook het recht voor de moslimbevolking om, zoals voor de andere overtuigingen, hun gebouwen voor hun eredienst te bouwen. Net zoals bij elk ander bouwproject zijn zij daarbij weliswaar onderworpen aan strikte stedenbouwkundige normen.

Er bestaat geen tegenstrijdigheid tussen enerzijds de verdediging van een totale scheiding van Kerk en Staat en anderzijds het recht voor de godsdiensten om hun gebouwen voor de eredienst te bouwen. Het gaat niet over een 'laïciserend

militantisme' of over 'te grote toegeeflijkheid op het vlak van identiteiten', maar veeleer over vragen van een andere aard. Dat de Staat neutraal dient te blijven, verhindert niet dat de legitieme veruitwendiging van een eredienst binnen het publieke domein terug te brengen moet zijn tot zijn correcte plaats: een minaret moet een verzamelpunt kunnen blijven voor gelovigen en geen teken gericht naar de ongelovigen. Deze dubbele benadering van neutraliteit en verdraagzaamheid is de enige manier voor de Staat om een ruimte te bevorderen waar alle burgers, gelovig of niet, zich welkom voelen en geaccepteerd kunnen worden in hun verschillen.

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

Pierre Galand
voorzitter Centre d'Action Laïque

David Pollock
voorzitter European Humanist Federation

Carte blanche

Pierre Galand Président du CAL (Centre d'action laïque)
Sonja Eggerickx Présidente de l'Unie Vrijzinnige Verenigingen
et de l'International Humanist and Ethical Union
David Pollock Président de la Fédération humaniste européenne

Etat et religions : la neutralité n'empêche pas la tolérance

Le Soir
15/12/2009

Deux événements récents, de nature certes différente, questionnent la place que l'Etat accorde à la présence religieuse. D'une part, par un arrêt du 3 novembre 2009, la Cour européenne des droits de l'homme a condamné l'Italie pour la présence de crucifix dans les classes des écoles publiques. D'autre part, par un référendum du 29 novembre dernier, la Suisse vient d'interdire l'édification de minarets. Autant le Centre d'Action Laïque (CAL) adhère totalement à l'arrêt de la Cour, autant il considère la décision suisse comme un mauvais signal.

Dans l'affaire italienne, une mère réclamait le droit d'éduquer ses enfants conformément à ses convictions et soutenait que la présence de crucifix dans les classes pouvait donner aux enfants le sentiment que l'Etat se place du côté des croyants. Dans son arrêt remarquablement argumenté qui pourrait faire jurisprudence, la Cour insiste sur la neutralité de l'Etat : « L'Etat est tenu à la neutralité confessionnelle dans le cadre de l'éducation publique où la présence aux cours est requise sans considération de religion et qui doit chercher à inculquer aux élèves une pensée critique. » Cet impératif est d'autant plus important quand la personne confrontée à une croyance exprimée par l'Etat ne peut s'en dégager, comme c'est le cas pour les élèves, ou seulement « en consentant des efforts et un sacrifice disproportionnés. »

De son côté, le gouvernement italien

soutenait que le crucifix ne serait plus spécifiquement un symbole chrétien mais un « fait naturel » qui revêt une signification « neutre et laïque » en référence à l'histoire et à la tradition italiennes. Cette tentative de présenter un symbole avant tout religieux comme un fait naturel et culturel a heureusement été rejetée à l'unanimité par la Cour.

Les réactions contre cet arrêt ont été violentes, en Italie, et parfois outrancières. Dans la foulée, des parlementaires européens ont déposé une « Déclaration écrite sur la liberté d'exposition dans les lieux publics de symboles religieux représentatifs de la culture et de l'identité d'un peuple » par laquelle ils demandent que soit reconnu le droit des Etats à exposer des symboles religieux dans les lieux publics et les établissements institutionnels. En réaction, d'autres parlementaires ont également déposé une Déclaration, soutenue par le CAL, qui rappelle le principe de la séparation de l'Eglise et de l'Etat et appelle tous les Etats membres à respecter l'arrêt de la Cour et à s'assurer

que les bâtiments publics soient exempts de signes religieux.

Pour le CAL, cette défense de la neutralité de l'Etat doit s'accompagner de signes de tolérance et de prise en compte du caractère multiculturel et multiconfessionnel de nos sociétés. L'interdiction suisse, de validité juridique douteuse au regard du droit international, est à cet

La défense de la neutralité de l'Etat doit s'accompagner de tolérance et de la prise en compte du caractère multiconfessionnel de nos sociétés

égard un très mauvais signal adressé aux musulmans et induit des amalgames dangereux. Car sous prétexte de lutter contre l'islamisme, il n'échappe à personne que les initiateurs du référendum - une fraction de la droite populiste et évangéliste - cherchent en réalité à contester la présence même de l'Islam en Suisse, terre européenne et donc chrétienne. Ce faisant, c'est toute la question, non plus de la présence - qui est un fait acquis -

mais de la visibilité de l'Islam qui est posée. A cette aune, le CAL défend le droit pour les musulmans, comme pour les autres confessions, de construire des lieux de cultes, ces édifices étant soumis, comme tout autre bâtiment, aux normes urbanistiques, administratives et environnementales.

Défendre d'une part une séparation totale de l'Eglise et de l'Etat et, d'autre part, le droit pour les religions à construire des lieux de culte n'est pas contradictoire. Il ne s'agit ni de « militantisme laïque » ni de « laxisme identitaire », mais de questions de nature différente. Le fait pour l'Etat de rester neutre n'empêche pas la légitime extériorisation d'un culte au sein de l'espace public, qu'il convient de ramener à sa juste place : un minaret est un symbole pour les croyants et non un signe adressé aux infidèles. Cette double approche de neutralité et de tolérance est la seule manière pour l'Etat de promouvoir un espace où tous les citoyens, croyants ou non, se sentent bienvenus et acceptés dans leurs différences. ■

Een kruis over het wetsvoorstel scheiding Kerk en Staat

Is het thema van de scheiding tussen Kerk en Staat zodanig taboe in België dat een wetsvoorstel dat zich inschrijft in de evolutie van de geschiedenis hals over kop van de agenda moet worden gehaald?

Hindert de onpartijdigheid van de publieke overheid zoveel mensen dat een tekst, die de vrijheid van iedereen respecteert, door het slijk moet worden gehaald op minachtende wijze? Een ware campagne van zwartmaken volgt immers op de bekendmaking van de opening van het parlementair debat betreffende het voorstel van Mahoux, Defraigne en collega's over de onpartijdigheid van de Staat. Een goed georganiseerde campagne trouwens, met onwaarheden en karikaturen als middel en het project op de lange baan te schuiven als doel.

Dat weinig mensen de tekst van het voorstel effectief ook hebben gelezen, wordt bewezen door het feit dat de meest gehoorde kritieken verwijzen naar elementen die in het voorstel eenvoudigweg niet eens voorkomen.

Het voorstel wil een aantal elementen bundelen en is voor niemand kwetsend. Uiteraard kan men voor of tegen zijn: dat is immers de basis van het democratische debat. Maar men kan dit enkel doen op voorwaarde dat men zich baseert op de tekst van een document zelf en niet op een interpretatie, gebaseerd op "men zegt dat."

Wat houdt het voorstel nu werkelijk in? Het bevat niet meer dan een aantal voorstellen om effectieve uitvoering te geven aan bepaalde artikelen van de Belgische Grondwet die het principe van de neutraliteit van de Staat definiëren. Deze bepalingen werden

opgesteld in 1831 en niemand zal ontkennen dat de realiteit van vandaag wezenlijk verschilt van die van 180 jaar geleden. De evolutie van de maatschappij deed bijzondere situaties ontstaan die de grondleggers van de Belgische Staat niet konden voorzien. Vandaar dat deze artikelen aanleiding kunnen geven tot een aantal 'grondwettelijke leemtes'. Leemtes die sommigen vandaag in hun voordeel proberen in te vullen. De bedoeling van een Grondwet is echter juist om regels voor de organisatie van een samenleving vast te leggen die niemand bevoordelen of benadelen. Vanaf het ogenblik dat er verschillende belangen ontstaan die verwijzen naar dezelfde tekst om hun positie te rechtvaardigen, ontstaat er een echt probleem.

Daarom is het noodzakelijk om, zoals artikel 2 van het wetsvoorstel Mahoux doet, te preciseren dat "Religieuze voorschriften het volwaardige genieten en uitoefenen van de burgerrechten en politieke rechten niet in de weg kunnen staan. Ze kunnen evenmin een reden opleveren om deze rechten niet te moeten eerbiedigen." En ook dat "Geen religieus voorschrift kan worden aangevoerd als rechtvaardigingsgrond, noch ter verschoning van het plegen van een strafrechtelijke inbreuk." In een echte rechtsstaat zijn de wetten gelijk voor eenieder.

De tekst die werd voorgesteld in de Senaat preciseert ook dat de overheidsbeambten zich in de uitoefening van hun functies dienen te onthouden van elke uiterlijke manifestatie van een niet-confessionele of religieuze levensbeschouwing of van een voorkeur voor een bepaalde gemeen-

schap of partij. Daar waar de Belgische Grondwet sprak over "neutraliteit" is het vandaag nuttig om zijn "onpartijdigheid" te bevestigen. Het wetsvoorstel stelt eveneens verschillende protocollaire voorschriften in vraag, die de katholieke kerk een voorrang van een lang vervlogen tijdperk toekennen.

Het voorstel voorziet ook dat "Geen roerend of onroerend goed met een openbare bestemming tekens of voorwerpen mag dragen of ermee versierd zijn die kenmerkend zijn voor een religieuze of niet-confessionele levensbeschouwing", met uitzondering voor de musea natuurlijk. Dat stelt op geen enkele wijze de mijter van Sinterklaas, de kerstboom of de kruisen op de graven in vraag zoals de critici van het voorstel -zonder te lachen maar niet zonder onbeschaamdheid- proberen te doen geloven. Laten we het grondwettelijk debat, het respect voor de persoonlijke overtuigingen en populaire folklore niet met elkaar verwarren!

De Unie Vrijzinnige Verenigingen handelt als representatieve organisatie van de niet-confessionele gemeenschap met respect voor de vrijheid van eenieder om te geloven of niet te geloven, om samen te leven en zijn burgerlijke, politieke, economische en sociale rechten uit te oefenen. De verdediging van de kwaliteit van de openbare diensten wat betreft de onpartijdigheid vormt de garantie voor deze vrijheid. Het is verwonderlijk dat een dergelijk principe iemand zou kunnen storen...

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

LEZERSBRIEF

Erkenning boeddhisme, wie is er in godsnaam tegen?

**Boeddhisme
in België:
een communiqué vanwege
de Boeddhistische Unie
van België (BUB)
naar aanleiding van
het frontartikel in *Tertio*.**

Tot onze grote verbijstering vernamen we in de *Tertio* van 05 januari 2010 dat de vrijzinnigheid vraagtekens zou plaatsen bij de erkenning van het boeddhisme als officiële levensbeschouwing in ons land. Onder meer omdat, althans volgens de heer Kennes "het hippe boeddhisme [...] wel eens zou kunnen uitgroeien tot een te duchten concurrent voor het vak zedenleer." Dat lijkt ons wel bijzonder vreemd.

De vrijzinnigheid heeft juist altijd gepleit voor een grote gelijkheid in het levensbeschouwelijke landschap dat Vlaanderen rijk is. Elke levenbeschouwing die tegemoet komt aan de geldende voorwaarden voor erkenning staat volgens ons volledig vrij een vraag voor dergelijke erkenning bij de bevoegde minister in te dienen. En enkel die minister dient, geheel in overeenstemming met het principe van scheiding van Kerk en Staat in alle onafhankelijkheid en neutraliteit, een oordeel over die aanvraag te vellen. Het zou wel heel erg zijn, moesten andere levensbeschouwingen die beslissing in de ene of de andere richting kunnen beïnvloeden.

Overigens, dat de boeddhisten hun erkenning als niet-confessionele levensbeschouwing aanvragen binnen het kader van art. 181 §2, toont juist aan dat deze bepaling dient waartoe ze werd opgesteld, namelijk alle niet-confessionele levensbeschouwelijke organisaties (meervoud) de mogelijkheid geven erkend te worden. Dit wordt nog eens letterlijk beklemtoond in de tekst van de wet van 21 juni 2002, waar de Centrale Vrijzinnige Raad "wordt erkend als een

organisatie die niet-confessionele morele diensten verleent." (eigen cursivering).

Dat er bijkomende middelen nodig zullen zijn om de grondwettelijk gegarandeerde levensbeschouwelijke vakken in het openbare onderwijs te voorzien na dergelijke erkenning dient niet in twijfel te worden getrokken. Wat we wel ten zeerste betwijfelen, is dat we daar uit zouden moeten concluderen dat het boeddhisme geen erkenning verdient. Weeral, enkel de bevoegde instanties dienen zich over dit vraagstuk te buigen, de andere levensbeschouwingen moeten er niet van wakker liggen.

Als er al remmende factoren aanwezig zijn, zoals in het artikel gesuggereerd wordt, dan moeten ze zeker niet in onze hoek gezocht worden. Alle insinuaties in die richting zijn in het beste geval onjuist, in het slechtste geval lasterlijk.

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

In een tijd waar interlevensbeschouwelijke dialoog aan de orde is en geestelijke leiders van verschillende levensbeschouwingen wederzijds respect voorop stellen, hadden wij van *Tertio* toch een iets geloofwaardiger berichtgeving verwacht.

Het proces van de erkenning van het boeddhisme in België loopt op schema in een nauwe samenwerking tussen de BUB en de FOD justitie.

Het feit dat de aanvraag gebeurd is als niet-confessionele levensbeschouwing heeft te maken met de eigenheid van het boeddhisme en heeft op het proces van erkenning noch een versnellend, noch een remmend effect.

De BUB benadrukt dat erkenningen in België op een ernstige manier gebeuren. De laatste erkenning dateert van twintig jaar geleden en betrof de vrijzinnigheid. Het is dus volledig uit de lucht gegrepen te beweren dat een hele rij min of meer vreemde tradities klaar staan om meteen in het zog van het boeddhisme mee opgenomen te worden in erkenningsprocedures.

Het boeddhisme kent een fundamenteel respect voor de verscheidenheid zowel binnen haar eigen traditie als daarbuiten en wil op deze manier bijdragen tot sociale cohesie en een vreedvol samenleven.

Tertio
13/01/2010

Religie en homoseksualiteit: iets nieuws onder de zon?

Hij heeft niet lang op zich laten wachten. De kersvers aangeduide aartsbisschop Léonard vergeleek in het RTL-programma *Controverse* (24 januari 2010) homoseksualiteit met anorexia. Philippe Grollet, erevoorzitter van het Franstalige Centre d'Action Laïque (CAL), die ook in het panel zat, was duidelijk en vond deze vergelijking "scandaleuse". Ook vertegenwoordigers van het jodendom en de islam spraken zich tijdens het programma uit over homoseksualiteit. Opperrabijn Albert Guigui meldde dat joden homoseksuelen begrijpen, maar dat ze homoseksualiteit wel veroorde-

len. Mohamed Fatha-Allah, imam en leerkracht islamitische godsdienst, meldde dat homoseksualiteit voor moslims een perversie is.

Hoewel deze doctrinaire visies niet nieuw zijn, blijven ze de Unie Vrijzinnige Verenigingen, de Nederlandstalige zusterorganisatie van de CAL, verontrusten.

De wetenschappelijke wereld is het er over eens: homoseksualiteit is geen ziekte. In 1973 werd homoseksualiteit bijvoorbeeld geschrapt als psychische stoornis uit het *DSM*, het standaardboek van de American Psychiatric Association voor psychiateren en hulp-

verleners met betrekking tot psychische ziekten. Duidelijk is dat homoseksualiteit ook bij andere diersoorten voorkomt, dit toont aan dat homoseksualiteit 'natuurlijk' is.

Niet alleen de wetenschappelijke wereld, ook de profane is duidelijk. In naam van gelijkberechtiging stelde België in 2003 het huwelijk wettelijk open voor partners van hetzelfde geslacht. De openstelling van adoptie voor koppels van hetzelfde geslacht volgde in 2006.

De wereld evolueert. Ideeën worden bijgesteld. Discriminatie wordt weggevoerd op basis van wetenschappelijke bevindingen en morele gronden. Niemand heeft daarbij dé morele waarheid in pacht. Het is eigen aan een democratische samenleving dat meningen botsen. De Unie Vrijzinnige Verenigingen is voorstander van vrije meningsuiting. Wanneer meningen echter geuit worden, vinden we ook dat stilgestaan moet worden bij de implicaties ervan op anderen. Homoseksuelen verdienen, net als ieder ander, respect als mens. Uitspraken zoals deze geuit in het RTL-programma raken hen in de kern van hun menszijn. Daarenboven is de Unie Vrijzinnige Verenigingen ongerust over de halsstarrige houdingen van deze religies. Welk maatschappelijk signaal sturen ze de wereld in? Dat mensen die toevallig van hetzelfde geslacht zijn, hun liefde niet mogen uiten? Dat homoseksuelen moeten geholpen, genezen, worden? Dat ze geen beroep mogen doen op bepaalde rechten?

Het verleden heeft het al genoeg uitgegeven: stigmatisatie van bepaalde bevolkingsgroepen belooft niets goeds...

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

De onaanvaardbaarheid van een politieke paus

ZICHT OP VATICANSTAD

S ta me toe meteen met de deur in huis te vallen: één van de meest belangrijke historische evoluties in Europa is ongetwijfeld de graduele verwezenlijking van de scheiding van Kerk en Staat. Die maakte ten langen leste een einde aan de eeuwenlange irrationele en op machtspolitieke motieven gestoelde bemoeienis van religieuze leiders in de politieke organisatie van de Europese staten. Een kentering die wetgeving, uitgaande van de ratio (of wat daar soms voor moet doorgaan) en niet de wensen van een onverkozen religieuze leider op de voorgrond plaatste. Een evolutie die we allemaal associëren met vooruitgang.

Wat erg toch, dat we vandaag moeten vaststellen dat er hard gewerkt wordt aan het terugschroeven van deze verwezenlijking. Of het nu gaat over internationale instellingen zoals de VN, de Raad van Europa of zelfs de nationale politiek, overal komt men tegenwoordig opnieuw de tekens van religieuze bemoeienissen tegen.

In de VN-mensenrechtenraad zijn de islamitische staten de laatste accenten aan het leggen voor een wet die blasfemie (lees: religieuze kritiek) globaal zal verbieden (niet dat ze daarop aan het wachten zijn in Ierland, ginds namen ze recent immers zelf al een

dergelijke wet aan). Cartoonisten mogen alvast beginnen bibberen. De nieuwe president van de EU acht het nodig de christelijke wortels van de Europese eenmaking te benadrukken, die maar eens dringend de basis moet vormen voor "een tegenstroming [...] tegenover de banalisering in boodschap en beelden." Een bijna necrofiel aandoende heropflakking van de discussie over de preambule van de begraven Grondwet voor Europa. Poolse bisschoppen roepen terug vanuit het preekgestoelte wie waardig is de stem van gelovigen te krijgen. Alleszins geen politici die voor abortus zouden zijn, laat staan euthanasie.

En het Vaticaan zag dat het goed was. Niet bezwaard door enige terughoudendheid, worden brieven met de pauselijke zegen vanuit het Vaticaan verstuurd om te bepalen wie er opvolger mag worden voor de leider van de grootste politieke fractie in het Europese parlement. Antidiscriminatie wetten die de rechten van holebi's garanderen? "Nein!" Afvoeren die handel. En zijn pauselijke wil wordt voor de Raad van Europa eensklaps wet. Of het wegstemmen ervan. Pijnlijk genoeg in de periode waarbij men net de gruwelen die 65 jaar geleden in Auschwitz-Birkenau plaatsvonden, herdenkt. Ironisch trouwens, een brief die begint

met de woorden "Mijnheer de Volksvertegenwoordiger" en daarna dicteert waaruit de wil van het volk zou moeten bestaan, althans toch volgens de interpretatie van eeuwenoude teksten door één onverkozen iemand. Griezellig, ook. Al helemaal wanneer er voorgesteld wordt bepaalde rechters te benoemen in het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Op basis van hun respect voor "de christelijke opvattingen over het leven en het huwelijk." En niet hun respect voor de tekst van het mensenrechtenverdrag dat ze vanuit die functie zouden moeten verdedigen.

Herinnert er zich iemand nog de onzalige discussie over het wetsvoorstel Mahoux, Defraigne en andere ter versterking van de neutraliteit van de federale Staat? Waar toen honend over werd gesteld dat men de kruisbeelden van de kerkhoven zou sleuren en het ene vertekende bericht na het andere de wereld werd ingestuurd over de vermeende bepalingen van het wetsvoorstel? Is het niet duidelijk dat in het kader van de zonet geschetste situatie dit wel een bijzondere gemiste kans was om het principe van scheiding van Kerk en Staat (trouwens nooit echt zo consequent doorgevoerd als eigenlijk nodig) wettelijk te bevestigen? Of verkiezen we de terugkeer naar een situatie waarbij religieuze leiders (moderne) koningen mogen aanduiden en rechter-inquisiteurs kunnen benoemen?

Wat mij betreft, liever niet. Ik ben fan van de vooruitgang. Overtuigd aanhanger van de rede. Laat de middeleeuwen maar iets zijn waarover ik moet lezen, en niet in leven.

Sonja Eggerickx
voorzitter Unie Vrijzinnige Verenigingen

Ja, ik wil... een waardig altaarnatief

Nele Deblauwe
moreel consulent CMD Ieper
en
Freia DeBuck
moreel consulent PCMD Gent

JANUARI BETEKENT TRADITIONEEL 'HUWELIJSBEURZENMAAND'. OP 15, 16 EN 17 JANUARI WAS DE UNIE VRIJZINNIGE VERENIGINGEN PRESENT MET EEN PIEKFIJN UITGEDOSTE STAND OP WIJ TROUWEN IN KORTRIJK XPO. HET WEEKEND ERNA, OP 22, 23 EN 24 JANUARI, VOND TROUW GENT PLAATS IN FLANDERS EXPO. OOK DAAR WAREN DE MOREEL CONSULENTEN VAN DE CENTRA MORELE DIENSTVERLENING SAMEN MET DE VRIJWILLIGERS OPNIEUW VAN DE PARTIJ.

© ISABELLE PATEER OTHERVEYES

CMD-STAND KORTRIJK XPO

CMD-STAND FLANDERS EXPO

© ISABELLE PATEER OTHERVEYES

An trouwlustige koppels was er zeker geen gebrek, want beide beurzen mochten rekenen op gemiddeld zo'n 10% meer bezoekers in vergelijking met vorige edities. Trouwen zit duidelijk in de lift en dat merken wij ook! Een vrijzinnig-humanistische huwelijksplechtigheid is al lang geen rariteit meer, integendeel. Steeds meer koppels kiezen er bewust voor om hun huwelijk te vieren met een plechtigheid die past bij hun vrijzinnige levensovertuiging. Dat bleek duidelijk uit de vele echtparen-in-spe (soms in het gezelschap van hun moeders) die onze stand bezochten.

Bovendien waren er ook tal van koppels die onze werking niet kenden, maar dan heel enthousiast reageerden en 'vonden wat ze zochten'. Aan de hand van een leuke folder gaven moreel consulenten een woordje uitleg over het reilen en zeilen van zo'n vrijzinnige huwelijksplechtigheid. Wat mag een koppel verwachten? Hoe gaan zij het beste te werk? Waar kan zo'n plechtigheid georganiseerd worden? En wanneer moet er gestart worden met de voorbereidingen?... Deze en nog veel meer vragen kwamen aan bod. En niet te vergeten: ook de contacten met de andere standhouders werden goed onderhouden. Ceremoniemeesters, feestzaaluitbaters, *weddingplanners*

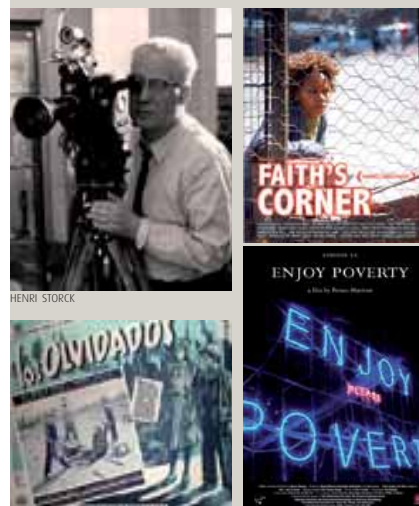
en ja, zelfs de fotografen en juweliers kregen van ons een foldertje met informatie over vrijzinnige huwelijksplechtigheden. In de veronderstelling dat zij allen die informatie gaan delen met hun klanten natuurlijk.

Op de beurs zelf werden reeds enkele infogesprekken vastgelegd tussen koppels en aanwezige moreel consulenten. Op de eerstvolgende maandag na iedere respectievelijke beurs sijpelden ook de eerste e-mails en telefoontjes al binnen bij de Centra Morele Dienstverlening. Het ziet er naar uit dat er binnenkort weer heel wat vrijzinnige huwelijksplechtigheden op de agenda zullen staan. En daar kunnen wij alleen maar blij om zijn!

Vier films met een unieke kijk op armoede en sociale uitsluiting

Jan Van den Brande
moreel consultant PCMD Brussel

2010 IS UITGEROEPEN TOT HET EUROPEES JAAR VAN DE STRIJD TEGEN ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING. IN DIT KADER ORGANISEREN DE CENTRA MORELE DIENSTVERLENING BRUSSEL-JETTE, IN SAMENWERKING MET DE DIENST CULTUUR VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL EN UITSTRALING PERMANENTE VORMING, EEN REEKS FILMS VERSPREID OVER VIER AVONDEN. DE REEKS WERD MIN OF MEER HISTORISCH OPGEVAT. TWEE KLASIEKE EN TWEE HEDENDAAGSE REGISSEURS BIJDEN ONS ZOWEL OP INHOUDELIJK VLAK ALS OP HET VLAK VAN DE CINEMATOGRAFISCHE VORMGEVING, EEN UNIEKE BENADERING VAN DE PROBLEMATIEK. IEDERE FILM ZAL WORDEN INGELEID DOOR EEN DESKUNDIGE. DE UNIE VRIJZINNIGE VERENIGINGEN WENST ZICH OP DEZE MANIER TE PROFILEREN ALS EEN EMANCIPERENDE ORGANISATIE, VOOR WIE HET BESTRIJDEN VAN ARMOEDE EN SOCIALE UITSLUITING EEN PERMANENTE OPDRACHT IS.

Praktisch

Tijdstip: 19u30

Locatie:

Campus Etterbeek
Vrije Universiteit Brussel
Prijs: Gratis

Voor meer info

Tel.: 02/242 36 02

e-mail: cmd.brussel@uvv.be
of akindeke@vub.ac.be

Maandag 1 maart 2010

Misère au Borinage

Henri Storck, 1933, 28'

Felle aanklacht tegen de mensonterende arbeidsomstandigheden in de Borinage en een reportage van de gevolgen van een mijnwerkersstaking. Harde maatschappelijke tegenstellingen tussen arbeid en kapitaal worden in een rauwe anti-esthetische stijl getoond.

Huis der ellende

Henri Storck, 1937, 20'

Een documentaire fictie over de ellende in Molenbeek. Huizen die verkrotten. Mensen die wonen onder de rook en stank van fabrieken. Ziekte, dood, huisjesmelkers, werkloosheid, gedwongen ontruimingen...

INGELEID DOOR PROF. DR. LUC DENEULIN, VORSEER AAN DE VAKGROEP KUNSTWETENSCHAPPEN EN ARCHEOLOGIE (VUB) EN MEDEAUTEUR VAN HET BOEK 'HENRI STORCK MEMOREREN' (2007).

Maandag 8 maart 2010

Los Olvidados

Luis Buñuel, 1950, 90'

Een van Luis Buñuels grootste films, *Los Olvidados* (1950, Mexico), is een pure film met rauwe energie - een explosie van stijlen en invloeden. Het is een film noir, maar dan gesitueerd in de vieze straten en achterbuurten van Mexico Stad; het is neorealisme door de realistische stijl waarmee Buñuel sociaal onrecht aan de kaak stelt; en het is surrealisme door een onvergetelijk mooie droomsequentie die de essentie van de film bevat.

De film werd in 2003 door de Unesco uitgeroepen tot cultureel erfgoed van de mensheid.

INGELEID DOOR PROF. EM. HUBERT DETHIER (VUB), DIE ONDERMEER FILOSOFIE EN KRITIEK VAN DE RELIGIE, KUNSTFILOSOFIE, SEMIOTIEK, FILMGESCHIEDENIS EN FILMTHEORIE DOCEERDE.

Maandag 15 maart 2010

Faith's Corner

Darrell Roodt, 2005, 90'

Prachtige minimale film met een soundtrack van Philip Glass. Consequent vorm gegeven in de stijl van de stomme film. We zien het tragische verhaal van een moeder die met haar twee kinderen in Johannesburg probeert te overleven.

INGELEID DOOR MEVR. MAYKE VERMEREN, MASTER IN DE VERGELIJKENDE CULTUURWETENSCHAPPEN EN COÖRDINATOR EDUCATIE EN PROGRAMMERING ZEBRACINEMA.

Maandag 22 maart 2010

Enjoy Poverty

Renzo Martens, 2009, 90'

Gewapend met een filmcamera ondernam Renzo Martens een jarenlange tocht door Congo. Hij onderzocht er Afrika's meest lucratieve exportproduct: gefilmde armoede. En wat blijkt? Net als bij goud of cacao krijgt de lokale bevolking er amper iets voor terug. Daarom zet Martens diep in de Congolese jungle een bewustmakingscampagne op. Hoewel vaak ironisch en hilarisch, houdt *Enjoy Poverty* de kijker een intrieste spiegel voor.

GEVOLGD DOOR EEN DEBAT.

Zaventem, een (lucht)haven

Karl Laurent
moreel consultant Luchthaven

UITLEGGEN WAT EEN MOREEL CONSULTANT DOET IS NIET ALTIJD EVEN EVIDENT, MAAR EEN *MOREEL-CONSULENT-OP-DE-LUCHTHAVEN* IS AL HELEMAAL EEN RAAR BEEST.

TE MEER OMDAT ER DAAR MAAR ÉÉN TER WERELD VAN BESTAAT: IK DUS. ECHT WAAR!

MEESTAL VERTEL IK DAN WAAR MIJN COLLEGA'S CONSULTANTEN IN DE VERSCHILLENDE CENTRA MORELE DIENSTVERLENING ZICH MEE BEZIG HOUDEN EN VOEG ERAAN TOE DAT IK ZO ONGEVEER HETZELFDE DOE. *CASE CLOSED* EN HET IS NOG WAAR OOK. HOEWEL, NIET HELEMAAL, OF TENMINSTE NIET HELEMAAL VOLLEDIG: NAAST DE GROEP CLIËNTEN DIE IK OP REGELMATIGE TIJDSTIPPEN KAN ONTMOETEN EN DIE MEESTAL, NET ALS IK, WERKT IN DE KLEINE STAD DIE ONZE LUCHTHAVEN ONDER-TUSSEN IS, IS ER OOK EEN ANDERE GROEP: MET NAME DE TRANSITPASSAGIERS. DAT ZIJN MENSEN DIE VAN A VIA BRUSSEL NAAR C REIZEN EN DAN HIER 1 À 2 UUR MOETEN WACHTEN.

VAAK ZIJN BUITENSTAANDERS WAT VERBAASD DAT MENSEN DIE REIZEN MORELE (OF RELIGIEUZE) BIJSTAND ZOEKEN EN IK DENK DAT DIT KOMT OMDAT HET NEMEN VAN EEN VLUCHT VAAK NOG UITSLUITEND GEASSOCIEERD WORDT MET VERRE VAKANTIES OF MET NUCHTERE ZAKENLUI. MAAR MENSEN NEMEN NATUURLIJK OOK OM TAL VAN ANDERE REDENEN HET VliegTUIG EN INGRIJPENDE OF TRAGISCHE GEBEURTENISSEN IN HUN LEVEN SPELEN HIERBIJ ZEKER EEN BELANGRIJKE ROL.

IK GEEF EEN PAAR VOORBEELDEN.

KARL LAURENT

Een tijdje geleden kwam Julia bij me in mijn gespreksruimte. Na de klassieke inleidende fase met de nieuwsgierige vragen van wat ik daar zoal deed en hoe mijn werk eruit zag, kwam ze vrij snel terzake: of ze mij om raad mocht vragen. Ik zei dat ik elk geval wilde luisteren en dat we dan wel zouden zien wat die raad betrof. Julia stak van wal. Ze was Canadese en woonde met haar man in Ottawa. Nog niet zolang afgestudeerd, allebei een goede baan, leuke flat en kinderen ergens vaag in een niet te verre toekomst gepland. Fredo, haar man, die ze aan de universiteit had leren kennen, was van Italiaanse afkomst. Hij was al een aantal dagen eerder vertrokken naar Calabrië omdat zijn vader plots gestorven was. Julia had eerst nog wat orde op zaken gesteld en kwam hem achterna.

De schoonfamilie bestond sinds generaties uit olijftelers en -nu kwam de kat op de koord- Fredo was de oudste zoon en enige mannelijke erfgenaam. Olijfboomgaarden verkoop je niet in Calabrië en elke andere oplossing dan een plotse en definitieve verhuis van het jonge koppel zou la Mama's hart breken.

De omschakeling van een moderne grootstad naar een Zuid-Italiaans boerendorp, de benauwdheid van het leven aldaar en het opgeven van haar werk: Julia had er zelfs nooit aan gedacht, laat staan dat zij dit zou willen. Ik zag haar bijna fysiek versmachten terwijl ze me het verhaal vertelde. Maar ze hield toch zo van haar man en was dit nu niet wat ze bedoelden met 'voor goede en kwade dagen'?

Als moreel consultant kan je dan alleen maar luisteren en vragen stellen, weer luisteren en meer vragen stellen, dingen proberen klaar te krijgen: hoe dacht Fredo hierover? Ook voor hem was het een totale en waarschijnlijk niet

gewenste omkeer in zijn leven. Hoe zagen zij zich als koppel in een volledig andere context? Zag Julia zich überhaupt leven en functioneren in Zuid-Italië? (Ook toen rilde ze zichtbaar.) Waren er nog andere mogelijke overnemers in de familie; zij het dan mogelijk geen mannen of niet in directe lijn?

Dit soort gesprekken is bijzonder intens: als hulpverlener heb je ongeveer een uur waarin je met iemand die je totaal niet kent tot resultaten moet kunnen komen. Soms ben ik al blij als ik enige rust kan induceren, zodat de man of vrouw tenminste kan verder reizen. In het geval van Julia zijn we verder geraakt. Omdat zij zo sterk fysiek reageerde op het idee van een gedwongen verhuis, vond ik dat ik daarop kon doorgaan. Door het spel van vraag en antwoord kon zij ertoe komen om te benoemen wat zij natuurlijk al lang wist: het dorp, de oliven, de familiale en sociale controle waren voor haar geen haalbare opties. Als wegwijnende, halve vrouw zou ze voor Fredo ook geen partner zijn en haar kinderen opvoeden in die *outback* zag ze al helemaal niet zitten. De statements rolden eruit. Er moest een gesprek komen: eerst met Fredo, dan met de familie, maar ze zou stand houden. Ook haar lichaamstaal was veranderd: ze veerde op, kon niet snel genoeg weg, ze zat al aan boord van het vliegtuig en verder...

Dus Julia ging...

Vaak stopt het daar en blijf ik na zo'n kort maar intensief contact op mijn honger zitten: de ongekende cliënt komt binnen, er is de verknoping die -misschien net vanwege de anonimiteit- soms erg diep gaat en de cliënt is weer weg. Geen follow-up, geen nieuws: mensen die verdwijnen op hun eigen pad...

LUCHTHAVEN ZAVENTEM

Zo was het bij Leo, een Ghanees zakenman, die zijn zoontje wegbracht naar een Ierse kostschool en me zei dat hij daarna een einde aan zijn leven zou maken. Hij had het familiebedrijf failliet laten gaan en kon niet met die schande verder. 70 minuten samen hard werken en oplossingen aftasten, terwijl de kleine Julius speelde achter de glazen wand van mijn ontvangstruimte.

Leo is weer vertrokken, maar ik weet niet of hij nog leeft.

Ik weet ook niet hoe het verder is gegaan met Yannick, die in Toulouse woonde en instortte omdat hij niet onmiddellijk verder kon vliegen en het allemaal zo lang duurde. *Les cons!* Snapten ze dat dan niet? Zijn vrouw was op de bevallingstafel gestorven en hij was in het buitenland. Hij moest haar zien! Hij was er niet bij geweest!

Schuld: als..., had ik maar... Neen, verantwoordelijkheid: hoe groot was die? Kon je anders, gegeven het werk dat je doet? Na wat tijd was Yannick rustig genoeg

om aan boord te gaan, maar hoe hij het verder stelt?

Soms loop het gelukkig ook anders: een goeie maand na ons eerste contact liep Julia onverwacht mijn kantoor weer binnen, stralend door de Calabrische zon en blakend van zelfvertrouwen. Fredo had duidelijk haar kant gekozen. Ze grapte dat hij er snel achter was gekomen dat dit ook zijn kant was. Samen hadden ze de confrontatie met de familie aangegaan en hadden ze een oplossing gevonden: een nicht die getrouwd was met een olijfteler in de buurt en die... De namen van alle familieleden vlogen mij rond de oren en hoe die zus had gezegd en die zo, maar eind goed, al goed: hun leven was gered. Ze gingen terug naar Ottawa om er te blijven. En de vakanties? Wel ja, Calabrië was best te doen... voor een week... of twee...

Ik kreeg nog een behoorlijke klapzoen op beide wangen en weg was ze weer. Zoiets doet deugd, niet alleen die zoenen trouwens...

Waar de troepen gaan... daar volgen ook **DE MOREEL CONSULENTEN VAN DE KRIJGSMACHT**

Hans Willemyns
moreel consultant Defensie

HANS WILLEMYSN BIJ EEN MLV

Belkos 31, K-FOR: NAVO-vredesmissie in het Noorden van Kosovo (augustus-december 2009)...

Vertrek

Na telkens een zeer gedegen voorbereiding voor de missies (*schootstechnieken* op punt stellen, *rules of engagement* en *standing orders* onder de knie krijgen, kennismaken met de achtergronden van het conflict, de hoofdrolspelers, de regio en dies meer...) was het eind juli 2009 voor een 200-tal militairen en 1 moreel consultant tijd om bepaakt en bezakt overgeleverd te worden aan de wispelturige militaire luchttransporten van de Belgische Air Component. Gelukkig kon ik voor het eerst mee met een Airbus... wat toch een ongekennde luxe is vergelijken met een C130 Hercules. Geen tranen en uitwuivende families op Melsbroek echter. Men had de militairen duidelijk gemaakt dat dergelijke emotionen best thuis of in de kazerne afgehandeld werden...

Deze keer mocht ik het 2de Regiment Veldartillerie vergezellen naar Kosovo. Samen met een kleine medische component, steuntroepen van het 8ste bataljon Logistiek uit Amay, de 10de groep CIS (Communicatie- en Informatiesystemen) en snipers van de 1ste Carabiniers - 1ste Grenadiers uit mijn thuisbasis Leopoldsbuurg vormden we in Mitrovica de derde compagnie van BATFRA, een echt oer-Frans bataljon in kamp 'Belvédère'.

Leuk detail: de compagnie werd geleid door een vrouw en dat is meteen een primeur voor onze landcomponent. Hoewel er al sinds 1975 vrouwen binnen het leger actief zijn, was het de eerste keer dat een vrouw de leiding kreeg over een buitenlandse opdracht... Voorwaar een illustratie van

PROBLEMEN MET ONS VOERTUIG

het feit dat we in een nog steeds tamelijk traditioneel en conservatief geheel actief zijn, maar ook... dat het vooruit gaat. Mooi meegenomen dat we onder een dergelijk emancipatorische gesternte konden ontplooid worden. Daar kunnen we -zeker als vrijzinnigen- enkel verheugd over zijn.

Hoofdtaken

Hoofdtaken van de missie waren het monitoren van de etnische spanningen in de kleine Kosovaars-Servische enclaves rond en in Mitrovica, onze aanwezigheid benadrukken in de wijde omtrek van onze sector, strategische punten zoals de bruggen over de Ibar bewaken en zo nodig afsluiten, en steeds alert en paraat zijn om in te grijpen bij escalaties van etnisch geweld (politiezonele *crowd control*, CRC).

Patrouilleren in de stad en in de bergen was de voornaamste dagelijkse routine, en routine is dodelijk (letterlijk en figuurlijk). Dat was trouwens de rode

draad doorheen de missie: afwachten. Het niets om handen (mogen) hebben terwijl men paraat moet blijven, is soms echt slopend, frustrerend, afstompend. Weten dat onlusten plots kunnen uitbarsten (zoals onze voorgangers aan den lijve hebben kunnen ondervinden in maart 2009), maar ook weten dat er 'waarschijnlijk' helemaal niets zal gebeuren, is niet gemakkelijk te plaatsen voor actieve jonge professionals.

Integratie

Naast het zich aanpassen aan de ontberingen gelieerd aan buitenlandse opdrachten is het ook niet steeds evident om als hulpverlener, moreel consultant of psycholoog, te integreren in de eenheden van de landcomponent, die sowieso al tamelijk xenofob reageren op militairen van andere wapens of componenten... Dat ze ons soms 'knuffelofficieren' noemen, zegt genoeg.

"Het meest pakkende op persoonlijk vlak was dat ik al eens gegijzeld ben geweest in het relatief rustige Libanon."

Het grote voordeel voor mij was dat ik ieder jaar wel een paar maanden mee ga met de 'jongens' en dat de ervaring die je zo accumuleert de toch niet te onderschatten de job op zich én het militaire compoundleven -met diverse gradaties van spanningen en gevaars- iets gemakkelijker maakt. Je weet bijvoorbeeld dat je geen privacy hebt, dat je je naasten mist, dat je als hulpverlener tamelijk geïsoleerd staat, dat je gewikt, gewogen en 'getest' wordt, dat er maanden aan een stuk géén 'thuis' meer is maar een rudimentair militair kamp zonder de mogelijkheid om je even ergens anders te wanen, laat staat te zijn... Maar je weet ook dat je goed voorbereid bent en aan diverse situaties het hoofd kunt bieden. Ik werd doorheen mijn missies onder andere geconfronteerd met een grote aanslag waar ik gewonde jongens kon defuseren. We werden al beschoten, RPG's (*rocket propelled grenades*) vlogen over ons hoofd en we schuilden gezellig opeengepakt in de bunkers. Het meest pakkende op persoonlijk vlak was dat ik al eens gegijzeld ben geweest in het relatief rustige Libanon.

Je wordt sterker, je komt jezelf geregeld tegen en je leert jezelf steeds beter kennen. Dat is wel eens confronterend maar nodig, zeker als moreel consultant. Natuurlijk zijn er in elke missie steeds andere spanningen, conflicten, hulpvragen en dergelijke, maar het geeft een

soort gemoedsrust om te weten dat je je job kunt doen in gelijk welke omstandigheden. Hoewel; ik ben er van overtuigd dat men telkens anders kan reageren op gevaarsituaties en dat het feit dat men kalm, cool en *collected* is geweest in die ene situatie helemaal geen garantie is voor een volgende keer... die er altijd kan aankomen.

bare situatie terecht komt en niemand je zal benaderen met een hulpvraag. Een moreel consultant bij de Krijgsmacht (en meer nog bij de landcomponent) moet dus niet enkel 'gewapend' zijn met een humanistisch idealisme en een emancipatorische dadendrang. Hij of zij moet een duidelijke affiniteit hebben met het militaire.

OFFENING NOVO SELO (CRC)

Een ander niet te onderschatten voordeel was dat ik de grote meerderheid van de deelnemende militairen al kende (en vice versa!). Met de snipers had ik al enkele maanden lief en leed gedeeld in Libanon en idem dito voor wat betreft de artilleristen en paracommando's van 2A in het woelige Afghanistan, waar we in de zomer van 2007 de eerste zware aanvallen op onze compound mochten verteren. Een aantal militairen waren al cliënten van mij en met velen had ik dus al een vertrouwensrelatie. Dat en het feit dat een zeker machismo en jongensachtige vreugd met betrekking tot het 'militaire' mij niet vreemd is (doch atypisch voor een moreel consultant) bevorderden de integratie enorm. Lief, leed en interesses delen verhoogt nu eenmaal de impact die men kan hebben. Dat wij ook gewapend mee op patrouille gaan en tevens militair opgeleid zijn, resulteert in respect en appreciatie, zonder dewelke men daar in een steriele en onwerk-

De realiteit ter plaatse

Vooreerst is er binnen de pilooteenheid 2A al jaren een grote rivaliteit, de medische steun was ook aangetast door een weinig leuke sfeer en het logistieke bataljon 8Log was ook niet bepaald een 'eenheid'. Trouwens, Nederlandstaligen en Franstaligen samen zetten, geeft ook binnen het Belgisch leger aanleiding tot communautaire spanningen... Clichés over elkaar welen tierig: zoals de gerenommeerde werkethiek van de Walen en het fanatisme van de Vlamingen. Er was dus vanaf dag 1 kliekvorming, frustratie en rivaliteit die onvoldoende getemperd werden door een relatief onervaren en jong commando. Onder een Frans 'gezag' staan, was trouwens ook niet evident. De Fransen werden geacht om het Engels als voertaal te hanteren voor essentiële communicatie, maar nadat ons duidelijk werd dat hun Engels werkelijk onbegrijpelijk was (groot "Allo

'allo'-gehalte) hebben we hen gevraagd om toch maar Frans te blijven praten... Een ander spanningsveld betrof het feit dat onze QRF-militairen dol zijn op acroniemen. Dit staat voor Quick Response Force en houdt in dat men binnen een bepaalde tijdsduur paraat moet zijn om in te grijpen. Maar wat de Fransen niet beseften was dat die QRF (die ons als 'petits Belges' vaak voor vreselijk lange tijd werd opgelegd) voor ons betekende dat wij vaak in de logementvertrekken moesten blijven, géén sport of ontspanning meer mochten 'genieten' en vooral dat we ook niet één pint konden drinken.

Men moet ook beseffen dat een barbezoek quasi de enige sociale interactie is tussen de mensen ter plaatse. Velen zitten constant voor hun laptop en dat 'naast elkaar leven' is soms redelijk hallucinant... Neem het barbezoek weg en men cultiveert frustraties, die vaak geuit worden op een fysieke manier. Ook daar is een rol weggelegd voor de moreel consultant: niet enkel praten maar ook optreden wanneer men op de vuist gaat of wapens afnemen die al te vaak opgespannen en gericht worden. De krampachtige manier waarop wij Belgen met het nuttigen van alcohol omgaan, is rondit om problemen vragen. Waar we zien dat andere naties geen probleem maken van een aperitiefje of een glas wijn bij het eten, zijn er bij ons serieuze restricties: slechts 2 glazen alcohol van minder dan 6° per dag en geen alcohol wanneer er QRF is (quasi voortdurend dus). Het laat zich raden wat er gebeurt wanneer iets krampachtig verboden wordt.

Vooral in de Belgische landcomponent heeft men er het handje van weg om als het ware 'katholieker te willen zijn dan de paus'. Vele naties begrijpen dat wanneer de militairen maandenlang in operaties zijn het belangrijk is dat het kamp zelf ook daadwerkelijk een tweede thuis kan zijn. Wij lijken maar niet te beseffen dat zo iets kan en dat uit zich in restrictieve regels op gebied van drank, van ontspanning, maar ook van het dragen van sportkledij in plaats van een militaire plunje op bepaalde rustmomenten. Om dit alles aan te kunnen, moet je er dus staan! Ik maakte deel uit van de

commandobriefings, was voorzitter van de Well Being-commissie, ondersteunde de Welfare en was vanaf het begin ook volwaardige partner in het beleid qua sociale en andere repatriëringen (Blue Flight's (ordemaatregel/sanctie: terug naar huis) en dergelijke). Ik adviseerde ook na samenspraak met de compagniecommandant naar C-Ops (coördinatie-/zenuwcentrum met betrekking tot operaties in België) en de diverse partners binnen het psychosociale gegeven.

Maar wat doen we dan?

Men zou kunnen denken dat de buitenlandse operaties de militairen quasi noodzakelijkerwijs tot een levensbeschouwelijk of maatschappelijk mijmeren zou moeten aanzetten.... dat er kritisch nagedacht wordt over de essentie en het nut van onze aanwezigheid aldaar, over de regimes die we steunen... of dat de aanwezigheid van een moreel consulent de mensen aanzet tot nadenken over geloof, vrijzinnigheid en vrij onderzoek.

Dit alles gebeurt heel soms eens (ik geef daar vaak een aanzet toe), maar toch wordt de moreel consulent ter plaatse vooral met de 'gewone' problemen van de mensen geconfronteerd. Relationele issues, pestgedrag, discriminatoire excessen, gok- en andere verslavingen, een abortusproblematiek, een militair ter plaatse wiens zoon in Afghanistan zat en net een zware aanslag overleefde... maar ook de evidente frustraties van het leven in groep, de isolatie, de post die op zich laat wachten, het weg zijn van familie, vrienden, van de veilige routine van het leven in België. De problemen die uitvergroot worden net omdat men 'er' niet is, passeren de revue, de machteloosheid, het niets kunnen doen als het lief of de partner het in het verre België niet meer ziet zitten, de kinderen die het moeilijk hebben op school en bijvoorbeeld die militair (zie supra) die zijn zoon of vrouw niet eens kan vastpakken... Dan zijn wij er om vanuit onze vrijzinnige specificiteit soms een klankbord, steun, schouder of pisaal te zijn. Door vanuit de hulpvraag en onze interventie aan te tonen waar we voor

staan, welke onze idealen en principes zijn, en dit zonder het proselitisme dat daar bij sommigen onvermijdelijk lijkt bij te horen, wordt dit tastbaar voor iedereen. Men schrikt er soms wel eens van wanneer we de mensen voor hun eigen verantwoordelijkheden plaatsen in plaats van met een 'Waarheid' of zaligmakende oplossing aan te komen

den en gaat onze aanpak en overtuiging over de tongen. Velen worden doorheen het contact met een moreel consulent -weze het diens loutere aanwezigheid, een interventie, een artikel of een lezing- voor de allereerste keer geconfronteerd met het bestaan van een vrijzinnig-humanistisch, emancipatorisch gedachtegoed. In het buitenland

PATROUILLE (MET MOREEL CONSULENT) OPGEHAALD PER HELI

KLASSIEKE PATROUILLEFOTO (HANS WILLEMYNS STAAT 2de VAN LINKS BOVEN)

draven... maar men begrijpt en apprecieert het. Mijn ervaring in buitenlandse opdrachten is op dat vlak ronduit positief te noemen.

Dat is uiteraard ook voor ons als vrijzinnige vertegenwoordigers binnen Defensie belangrijk: het buitenland. Dààr is mijns inziens de impact van onze aanwezigheid groter én intenser dan in België. Vooral in omstandigheden waarin men maanden aan een stuk risico's, lief en leed deelt met de militairen is er tijd om onze specificiteit te dui-

kan men dus echt tonen dat men er ook als vrijzinnige is en dat we als vrijzinnigen een wel heel specifieke plaats innemen naast de reeds jaar en dag bekende padre's van katholieke, protestantse en andere kunne....!

Zoals ik veel pleeg te zeggen in het leger: onze heilige Drievuldigheid is eerbied voor de menselijke waardigheid, erkenning van de MENS als schepper en drager van morele waarden, en Vrij Onderzoek. Amen.

Vrijmetselaars te Gent in de XVIII^{de} eeuw

EEN BOEKBESPREKING

Franky Bussche

hoofd van dienst Studie en Onderzoek

IN DE TWEEDE HELFT VAN DE 18de EEUW WAS GENT, NA WENEN, MILAAN, PRAAG EN BRUSSEL, DE VIJFDE BELANGRIJKSTE STAD VAN DE HABSBURGSE MONARCHIE. TIJDENS DEZE PERIODE KENDE DE STAD EEN BLOEIEND SOCIAAL LEVEN. OOK TE GENT ONTSTONDEN DE EERSTE VRIJMETSELAARSLOGES. TOEN TUSSEN 1762 EN 1786 OP BEVEL VAN KEIZER JOZEF II DE LOGES HUN WERKZAAMHEDEN MOESTEN STOPZETTEN, TELDE GENT ACHT LOGES, DIE WELISWAAR NIET ALLEMAAL OP HETZELFDE MOMENT ACTIEF WAREN.

Professor Guy Schrans deed jarenlang onderzoek naar deze eerste loges en hun leden. Met de hulp van de soms schaarse bronnen wilde hij de personen achter de namen achterhalen. In 1997 gaf hij een omvangrijk biografisch repertorium uit waarin ruim tweehonderd Gentse vrijmetselaars uit de late 18de eeuw in hun brede maatschappelijke en culturele context werden gesitueerd. Het boek was vrij snel uitverkocht.

Professor Schrans bleef verder informatie opzoeken. Hij verzamelde heel wat nieuwe gegevens over de beschreven vrijmetselaars en vond zelfs nog een dertigtal nieuwe namen. Hij verwerkte dit alles in een tweede sterk aangevulde editie van zijn publicatie *Vrijmetselaars te Gent in de XVIII^{de} eeuw*.

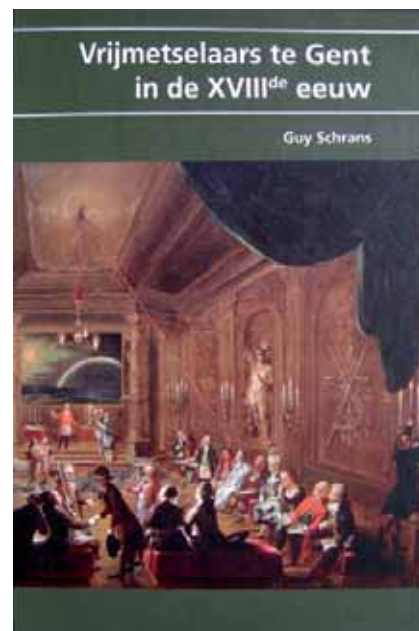
In het boek krijgen we een diepgaande studie over de vroege Gentse vrijmetselarij en haar leden. De stad Gent vormde toen immers een unicum in de vrijmetselarij van de Oostenrijkse

Nederlanden: het was de enige stad met loges met een uitsluitend 'democratische' samenstelling en het was eveneens de enige stad met Nederlandstalige loges.

Dit boek is een absolute aanrader voor wie geïnteresseerd is in de Gentse geschiedenis van de late 18de eeuw. Het is immers de periode van de verlichting, van de Brabantse Omwenteling, van de Franse Revolutie en van de industriële revolutie. Deze veranderingen waren ook te Gent duidelijk aanwezig en Guy Schrans gaat uitgebreid in op de sociaal-politieke, institutionele, economische en culturele aspecten ervan.

De publicatie bevat een indrukwekkende bibliografie van meer dan 1.600 titels, alsook een gedetailleerd personenregister en zaak- en plaatsnamenregister.

Enkele hoofdstukken van het boek zijn online raadpleegbaar via www.liberaalarchief.be (ga naar 'Nieuwsbrief', extra editie 27 november 2009)

Het boek is te verkrijgen op het Liberaal Archief tegen €59 bij afhaling (anders +€8 verzendingskosten voor binnenland / +€18 voor Nederland). De lezers van *UVV-Info* kunnen het boek nog verkrijgen (mits ze vermelden dat ze *UVV-Info*lezers zijn) tegen de voorintekensprijs van €49.

Voor meer info Liberaal Archief vzw

Kramersplein 23
9000 Gent
Tel.: 09/221.75.05
info@liberaalarchief.be
www.liberaalarchief.be

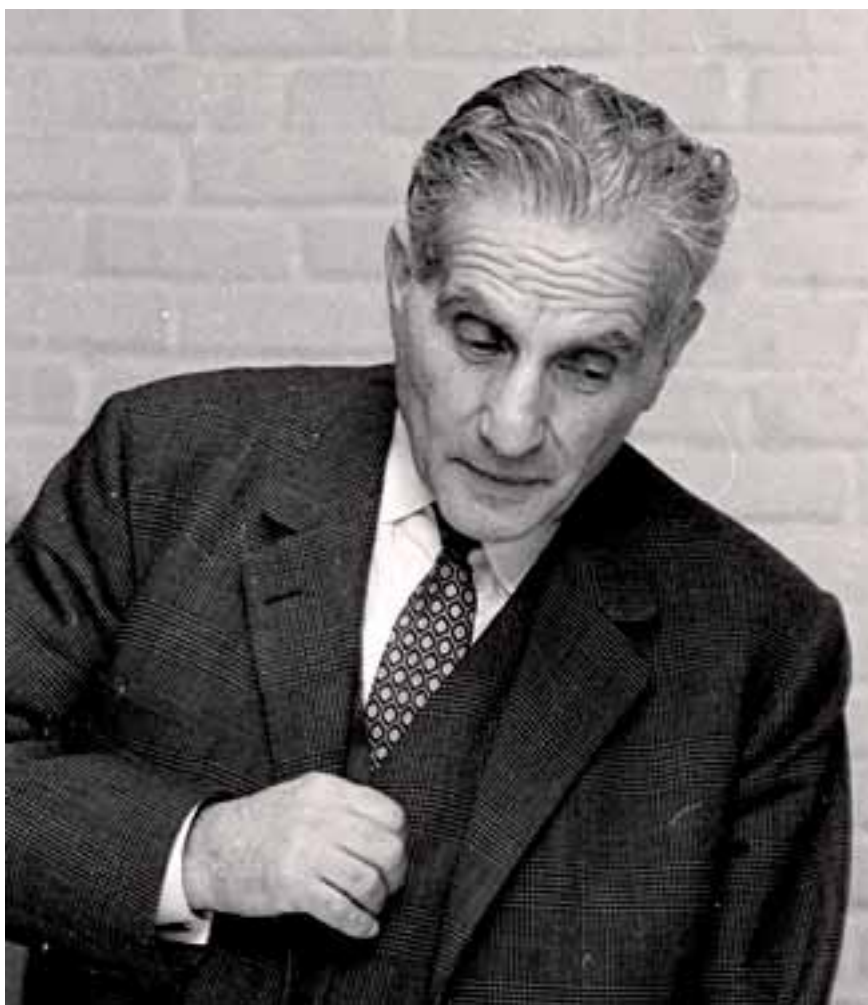
Vrijmetselaars te Gent in de XVIII^{de} eeuw

Guy Schrans
Gent, Liberaal Archief vzw
2009
831 p.

Een huldebetoon aan Leopold Flam [1912-1995]

Jan Van den Brande
moreel consultant PCMD Brussel

OP VRIJDAG 12 MAART 2010, PRECIES 4 DAGEN VOOR DAT ZIJN 98STE VERJAARDAG ZOU ZIJN GEWEEST, WORDT ER IN HET RITS CAFÉ HET HULDEBOEK *LEOPOLD FLAM: EEN FILOSOOF VAN GISTEREN VOOR EEN WERELD VAN MORGEN* VOORGESTELD. HET WERK VAN DEZE FLAMBOYANTE BRUSSELS VRIJDENKER WORDT IN DIT BOEK DOOR EEN VEELHEID VAN AUTEURS BELICHT EN KAN GELEZEN WORDEN ALS EEN UITSTEKENDE INTRODUCTIE IN HET DENKEN VAN DEZE FILOSOOF. DE LEZERS VAN *UVV-INFO* KUNNEN ALVAST REKENEN OP EEN PRIMEUR. DE **VUBPRESS** GAF ONS TOELATING OM HET VOORWOORD VAN DIT BOEK VOORAF TE PUBLICEREN. HET BOEK WERD GEREDIGEERD EN SAMENGESTELD DOOR PROF. WILLEM ELIAS, PROF. DR. EM. HUBERT DETHIER, PROF. DR. EM. JEANINE LAMBRECHT, DR. ANN VAN SEVENANT, IVAN CLOET EN JAN VAN DEN BRANDE.

LEOPOLD FLAM © MARC VAN GYSEGEM

“Voorwoord

Leopold Flam is samen met Leo Apostel wellicht de belangrijkste figuur van het filosofische gebeuren in Vlaanderen tussen de jaren vijftig en tachtig van de vorige eeuw. De eerste heeft daar nog minder erkenning voor gekregen dan de tweede. Hoewel Flam een heel oeuvre heeft geschreven van boeken en artikels, is daar in het openbaar nog nauwelijks iets van terug te vinden. Ondanks het feit dat hij in de gedachten van velen van zijn leerlingen blijft voortleven, is het effect van zijn denken niet meetbaar.

Om die reden heeft een aantal van zijn getrouwen het plan opgevat om het werk van Flam weer in de belangstelling te brengen door de samenstelling van dit boek. Het bestaat uit een aantal bijdragen van auteurs die Flam gekend hebben of die zijn teksten pas later op het spoor zijn gekomen. Vanuit verschillende invalshoeken wordt toegelicht waarom de figuur Flam vandaag nog belangrijk is, telkens aangevuld met fragmenten die lezenswaardig zijn. Het boek kan dus gelezen worden als een bloemlezing met commentaar.

Leopold Flam wordt in dit boek niet bekeken vanuit een nostalgie naar wat voorbij is, maar als een bijdrage aan de hedendaagse vraagstellingen. Flam wordt weleens de 'Vlaamse Sartre' genoemd. En inderdaad, hij heeft prachtige bladzijden geschreven over de existentiële problematiek van het leven: de zin, de eenzaamheid, het geluk, de bewustwording en zo

meer. Daarenboven heeft hij de geschiedenis van de filosofie geactualiseerd, zodat ze boeiend werd voor de hedendaagse mens en inspirerend voor morgen. Indien het lezerspubliek onze mening deelt, dan wordt dit het eerste deel van een reeks en het startsein voor de heruitgave van zijn werk.

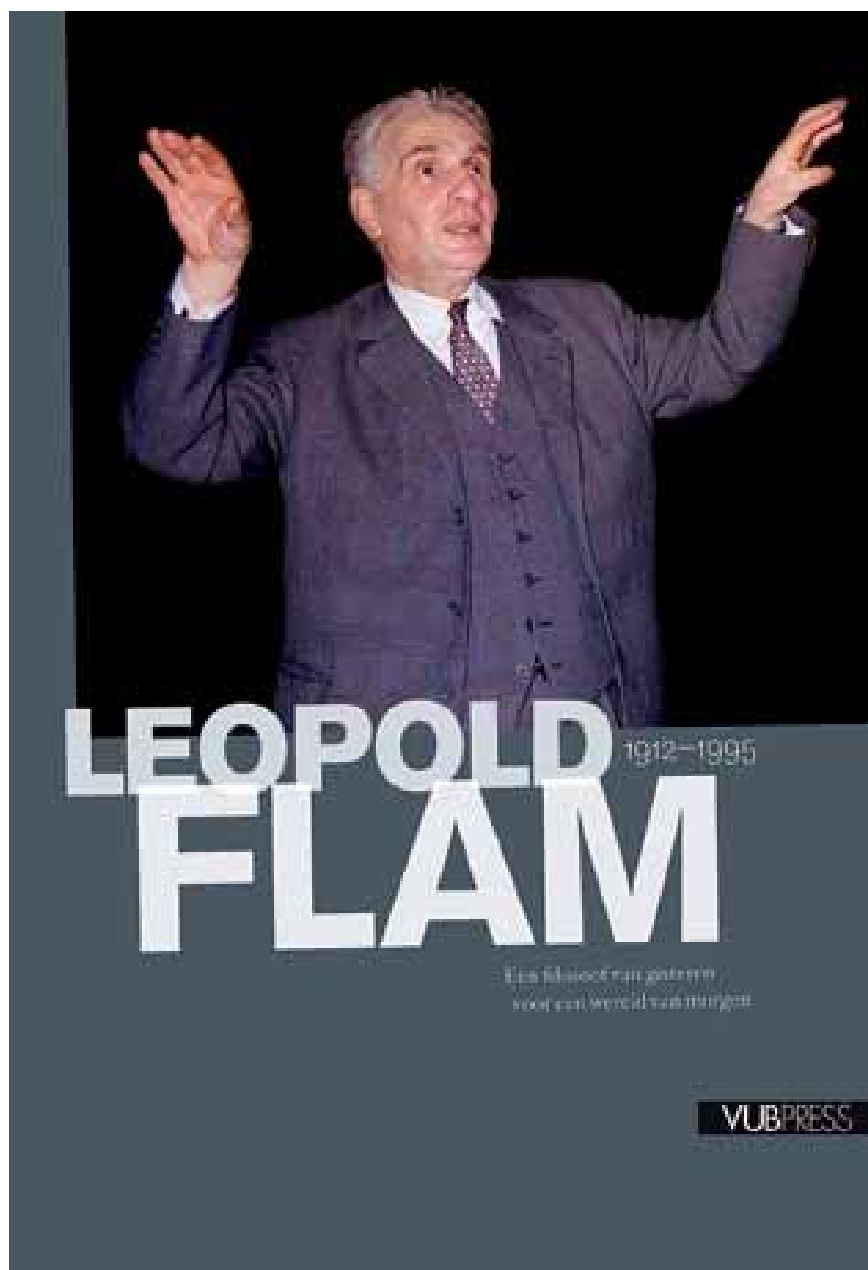
delig *liber amicorum* samen: *Pro-vocatie en inspiratie*. Flam hield niet van vieringen: ze vertonen al gauw overeenkomsten met begrafenissen. Toch genoot hij van het feest en van de vrienden die er waren. We vragen ons af wat hij van dit initiatief zou hebben gedacht. Zou hij ertegen zijn geweest

En die aandacht mag er wezen. Dat blijkt al wanneer men zich nog maar vluchtig waagt aan een opsomming van de wijsgerige termen die deel uitmaakten van de veelzijdigheid van die originele denker: protest, bezinning, toekomst van de filosofie, ontbinding, dialectiek, ethisch socialisme, bestaan, bewustwording, eros, inzet, de bron, atheïsme en de vrije gedachte, om er maar enkele te noemen. Flam zelf hechtte enorm veel belang aan het uitdiepen van die terminologie. Hij was wat dat betreft een hermeneuticus van de zuiverste soort.

Misschien is het ontwikkelen van het vrije denken toch de hoofdprijs van Flam geweest. Waar zijn rivaal Leo Apostel, die hij in tegenstelling tot anderen niet minachtte, naar eenheid en consensus zocht, was hij zelf een antidenker. Tegen de stroming in gaan was zijn motto. De kritiek moet voortdurend ontwaken.

Apostel zelf noemde het ooit de grote verdienste van Flam dat hij de Franse structuralisten reeds in de jaren zestig bij de studenten introduceerde. Flam verdedigde het existentiële standpunt betreffende het centrale belang van de subjectiviteit als fundament voor een levensontwerp. Door de vurige dialoog die hij opvoerde, raakten de studenten vertrouwd met het nieuwe gedachtegoed van Lévi-Strauss, Barthes, Derrida, Foucault, Lacan en Althusser.

Flam heeft met zijn scherpe tong vele vijanden gemaakt. In zijn ogen was dat allicht de voorwaarde om ook echte vrienden te hebben. Dat waren zijn leerlingen. In de lessen van Flam kon je niet onverschillig blijven. Je laten meevoeren (e-ducatie) was een *conditio sine qua non*. Maar Flam wilde geen slaafse volgelingen. Dat paste niet in zijn visie omtrent de vrije gedachte. Zijn leven voor en met

Flam kreeg al eerder een eerbetoon, nog tien jaar voor zijn emeritaat, het moment voor hulde. Hubert Dethier stelde toen een monsterlijk dik twee-

omdat hij geen heiligverklaring wilde of zou hij gevonden hebben dat we te lang getreuzeld hadden om hem de verdiende waardering te betonen?

zijn leerlingen verliep dan ook vrij turbulent. Sommige geestelijke liefdesverhoudingen werden verbroken, andere bleven bestaan. Binnen het dialectische denken van Flam was het niet duidelijk welke weg de meest flamistische was. Hoe dan ook heeft Flam een spirituele erfenis nagelaten. Niet alleen als filosofisch corpus, een boekenkast vol publicaties, maar vooral menselijk gezien heeft hij vele generaties lang individuen geprovoceerd en geïnspireerd om anders te gaan denken en leven. Dit was de zin van zijn existentie. Daarin zal hij ook een grondlegger blijven van de basisfilosofie van de Vrije Universiteit Brussel.

Doorgaans wordt van een voorwoord verwacht dat het de bedoeling of de inhoud van een boek uitlegt. Indien ons voorwoord niet volledig aan die verwachting beantwoordt, dan volgt dit niet alleen uit de onmogelijkheid recht te doen aan de grote verscheidenheid van bijdragen, maar lijkt dit ook in strijd met de methode van Flam. In talrijke voorwoorden en inleidingen van zijn eigen boeken en het werk van anderen, wijst Flam op het belang van de dialogische filosofie. Hoewel Flam onnoemelijk veel heeft geschreven, beschouwde hij zich geenszins als een schrijver in de gewone betekenis van het woord:

“Al ben ik auteur van veel boeken, ik ben geen schrijver, mijn eigenlijk zijn verloopt niet in een boek, zozeer zelfs dat ik grotendeels de inhoud van mijn reeds verschenen boeken vergeet, zodat er herhalingen in voorkomen, alhoewel anders geformuleerd, daar ik de reeds verschenen werken niet herlees. Het boek is voor mij een manifestatie. Ik hecht veel meer belang aan mijn lessen, aan de leerlingen waarmee ik omga, aan de filosofische school die ik poog te doen ontstaan en te doen leven.” (uit: *De bezinning*, p51)

Volgens Flam is er een intieme band tussen schrijven en lezen. Het betreft een onophoudelijke dialoog. In het lezen maak je van een ander boek jouw boek, vind je het als het ware al schrijvend opnieuw voor jezelf uit. De schrijver weet zo te schrijven dat de lezer hem niet leest, maar opnieuw schrijft en de lezer kan slechts lezen op de manier dan dat wat hij gelezen heeft, opnieuw zou schrijven. Vandaar dat het voor Flam minder van belang was of een boek al dan niet uitgegeven wordt of in druk verschijnt. Het was hem veeleer te doen om ons deelgenoot te maken van een ervaring, waarin het zelf en het andere worden verweven in het proces van een oneindige dialoog. Overigens richtte hij zich in veel van zijn boeken, teksten en cursussen vooral naar zijn leerlingen en bestond zijn lezerspubliek grotendeels uit studenten. Op die manier diende bij Flam het boek te worden opgeheven in het gezegde vertoog of open te barsten in het woord en wederwoord van de filosofische dialoog, zodat het door zijn lezers opnieuw kan geschreven worden.

Als redactie wensten we alle bijdragen uit dit boek te laten voorafgaan door de inleiding die Flam schreef voor zijn boek *Verleden en toekomst van de Filosofie*, en waarin hij dieper ingaat op het vrij onderzoek en het denken. Zoals men weet, wordt voor de Vrije Universiteit Brussel en de Université Libre de Bruxelles het motto van het vrij onderzoek vertolkt door de leuze ‘Scientia vincere tenebras’. Welnu, de grote verdienste van Flam is dat hij het begrip vrij onderzoek niet enkel formeel definieert of herleidt tot een zuiver wetenschappelijke methode. Wat hij vooral probeert te doen, is ons een historisch inzicht te geven in de manier waarop het vrij onderzoek zich in het Westen heeft ontwikkeld als een kritisch en oppositioneel denken. Vrij onderzoek

bepaalt zich overigens niet uitsluitend tegenover de godsdienst, maar ook tegen alle controle- dwang- en disciplineringspraktijken, die de mens belet om op een vrije en autonome wijze vorm te geven aan zijn leven. Bovendien begrijpt Flam het vrij onderzoek niet als een eenmalige gebeurtenis, maar als het proces van een aanhoudende filosofische bewustwording, een permanente arbeid aan zichzelf. Uiteindelijk zijn voor Flam het vrij onderzoek en de filosofie onlosmakelijk verbonden. Onophoudelijk en onvermoeibaar, al sprekend en al schrijvend, maakte hij ons duidelijk dat de taak van de filosoof in de eerste plaats bestaat uit het aansporen van de enkeling tot de uitbouw van een vrije en onafhankelijke existentie. Hierdoor kunnen we ons niet alleen bevrijden van de heersende en gevestigde wijzen van spreken en denken, maar worden we ook opgeroepen tot het ontsluiten of ontwikkelen van andere wijzen van spreken en denken.”

Praktische info

Het huldebetoon gaat door op vrijdag 12 maart 2010 in het Rits Café, Antoine Dansaertstraat, 70, 1000 Brussel. Het onthaal is om 18 u, gevolgd door een presentatie van het boek met gelegenheidstoespraken en een filosofisch café. Het boek kan ter plaatse worden gekocht.

In het kader van deze publicatie organiseert ook UPV aan de VUB op 20 april 2010 een lezing over Leopold Flam door Hubert Dethier (www.vub.ac.be/upv/ of tel. 02/629 27 50).

Leopold Flam: een filosoof van gisteren voor een wereld van morgen

ISBN 978 90 5487 627 4

VUBPRESS

448 p

29,95 euro (softcover)

Te bestellen via

info@aspeditions.be

Wereldconferentie over interreligieuze en interculturele dialoog te Ohrid - Macedonië

Sonja Eggerickx

voorzitter International Humanist and Ethical Union

EIND OKTOBER 2007 WAS ER EEN EERSTE WERELDCONFERENTIE TE OHRID, IN DE REPUBLIEK MACEDONIË, MET ALS THEMA 'DE BIJDRAGE VAN RELIGIES EN CULTUREN TOT VREDE, WEDERZIJDIG RESPECT EN SAMENWERKING'. VANUIT VRIJZINNIGE HOEK WAREN ENKEL PHILIPPE GROLLET EN SONJA EGGERICKX UITGENODIGD.

Deze conferentie werd georganiseerd door de overheid van de Macedonische republiek, onder beschermheerschap van *The Boris Trajkovski International Foundation en Unesco*.

De deelnemers waren afkomstig uit 40 landen en gebieden: Albanië, Armenië, België, Bosnië-Herzegovina, Bulgarije, Canada, China, Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Georgië, Hongarije, India, Ierland, Italië, Japan, Jordanië, Kosovo, Kroatië, Libanon, Moldavië, Montenegro, Noord-Ierland, Noorwegen, Oostenrijk, Roemenië, Rusland, Servië, Slowakije, Slovenië, Spanje, Taiwan, Tsjechië, Turkije, de Verenigde Arabische Emiraten, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten, het Vaticaan (!), Zweden en uiteraard Republiek Macedonië zelf.

Ook de Raad van Europa en de Verenigde Naties namen officieel deel aan de conferentie.

De vertegenwoordigde religieuze stromingen waren hoofdzakelijk katholiek en orthodox. De islamitische godsdienst was relatief weinig vertegenwoordigd, ondanks de aanwezigheid van deze godsdienst in Macedonië en in de Balkanlanden. Daarbij waren ook nog protestantse strekkingen (met name het methodisme, de evangelisten), de anglicaanse godsdienst, de joodse godsdienst, hare krisjna, de mormonen en enkele boeddhisten aanwezig.

Zoals te verwachten was, telde de conferentie erg weinig vrouwen (minder dan 10%) en bijna geen jonge mensen (1 enkele!).

Het was de bedoeling een 2de conferentie te organiseren en omdat wij wilden dat er een enigszins andere richting zou uitgegaan worden, probeerden we de samenstelling van het voorbereidend comité te veranderen. Dat lukte wel maar intussen is duidelijk dat dit weinig opleverde. De conferentie die van 6 tot en met 9 mei 2010 plaatsvindt onder de titel '*Religion and Culture. Substantial relation among Nations*' (www.worldconferenceohrid.kultura.gov.mk) belooft in dit opzicht geen spectaculaire veranderingen.

Vrijzinnig humanisme is helaas nog steeds niet echt aanwezig. We proberen nu via het programma en sprekers die stem te laten horen. Of het zal lukken valt af te wachten. Feit is dat

ondanks de massale religieuze dominantie we de luis in de pels moeten blijven en op een positieve manier moeten deelnemen: kritisch maar tegelijkertijd aantonen dat ook wij waarden en normen hebben.

Wat we vorige keer zeker geleerd hebben, is dat door het weerleggen van vijandigheden, hatelijkheden... over vrijzinnigen, een groot aantal mensen blijf geven van toch open staan. We kunnen dan alleen maar hopen dat ze dat meenemen naar hun achterban.

Tenslotte is Unesco er toch voor allen en blijft het toch belangrijk dat we ook daar proberen de hegemonie van godsdiensten tegen te gaan.

Vrij-ON-zinnig

Sonny Van de Steene

Stel: je wil dolgraag kinderen, maar je kan er geen krijgen. Dat je er ongelofelijk verdrietig om bent, kan iedereen zich voorstellen. Blijkbaar drijft het sommige mensen tot extreme wanhoopsdaden, zoals op 13 januari in *De Morgen* stond.

De Indiase Mukesh Kumar (28) was zo radeloos omdat hij geen kinderen kon verwekken na 4 jaar huwelijk, dat hij zijn tong afsneed en aan de hindoegod Shiva offerde in de hoop als nog vader te worden. Dit deed hij met een scheermes in een aan Shiva gewijde tempel in de staat Uttar Pradesh. De wannabe-vader werd door andere aanwezigen naar een ziekenhuis gebracht. Het bericht sloot af met de 'geruststellende' mededeling dat de man inmiddels buiten levensgevaar is, maar dat hij waarschijnlijk altijd met zware spraakproblemen zal blijven kampen.

Maar wat indien Shiva nu ingaat op de wens van de vader... Zal het hek dan volledig van de dam zijn? Gaan vele kinderloze gelovigen dan hun tong offeren in ruil voor een kind? Zullen talloze baby's een vader hebben met een zelfuitgelokt spraakprobleem? Ontstaat er een tong-voor-een-kindtraditie? Zullen huwelijken struikelen over een door een verminkte tong veroorzaakte miscommunicatie? Of maakt het allemaal niets uit omdat de tong uiteindelijk niet geofferd is... Tijd zal het uitwijzen...

Vijf winnaars krijgen elk het fotoboek *De mens die ik ben*.

Hoe maakt u kans?

Vul snel het kruiswoordraadsel in en stuur het sleutelwoord **vóór 26 maart 2010** naar de **Unie Vrijzinnige Verenigingen, Brand Whitlocklaan 87 te 1200 Sint-Lambrechts-Woluwe** of fax het door op nummer **02 735 81 66**. U kan het ook via e-mail aan ons bezorgen: **info@uvv.be**. Met evenwel vermelding van 'oplossing kruiswoordraadsel' en persoonlijke gegevens.

De oplossing verschijnt samen met de namen van de vijf winnaars in het volgende nummer.

VOORNAAM

NAAM

GEBOORTEDATUM M ☐ V ☐

ADRES

Oplossing vorig nummer

Het sleutelwoord dat we zochten was MENS LIEVENDEID.

Winnaars vorig nummer:

Dams Lizzy uit Wilrijk

De Munter Guido uit Sint-Niklaas

Van Droogenbroeck Cynthia uit Groot-Bijgaarden

Torfs Johan uit Hechtel

Vandijck Yves uit Tienen

Zij kregen elk het fotoboek *Courage in kleur*.

ANTWOORD:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

woord- betekenis- leer	luizenel	uitroep van pijn	sport- artikel	hoge berg	insecten- eter	uitroep	cinder- hoed	vogel
onder- wereld	geur	familied	veilig	oorlogs- schip	koraal- eiland	17	lijfgeene	
vetstof				vuurwapen				
7			schaarste				muziek- instrument	
wie een auto steelt			koffiedik		Spaanse uitroep		Griekse letter	
bouwland					eerbied		soort rietgras	3
		bijwoord	tilrijk			ruzie	heet	
		energie	9	tweestel		god- dienstig		
indianen- tent	museum te Madrid	voorspel		persoonlijk vzw	onduidelijk	1		borgtocht
			Europeaan		deel v.e. molecule		ontkangst- bewijs	
5			winter- sport				staat van de USA	6
delfstof			sleep- helling				lulaard	
in orde			vis				dop	
		bazige vrouw		leeuw- hondje	voorzetsel		energie	
	12				meteen		schoen- vorm	
mannetjes- hond	Amerik. borsdier				slengerscho			edelsteen
	stel meubelen				opera van Verdi			
13		ivoor		mannelijk dier		rij man- schappen		
		peulvrucht		zoenen		verholen		
luchthof			kunsdeer		dieren- geluid		vogel- product	
vedette	2		kluwen		15	dochter v. Cadmus	deeltaken	
		lage tem- peratuur		betrekking				wissel- borgtocht
				kampeer- verblijf				
oven- krabber	drank		rang			16	vervoer- middel	
	ieder	11	Griekse godin				vlaiktemaar	
		vruchtbaar oord			grondsoort			
4		voertuig			voorzetsel		schortje	8
oude maat		oplettend				voornaam- ste renner v.e. wiel- ploeg		
bouwland						14		
			10	verdrag			zangstem	

© Puzzelland.com

FOS Open Scouting: iets voor jou?

Sonny Van de Steene
consulent-stafmedewerker

SOCIALE MEERKAT HEET DE ÉÉN, SIERLIJKE GROENE MAMBA DE ANDER. JE VINDT ER ALPACA DIE EIGENWIJS IS EN ASSERTIEVE KAKETOE. EIGENZINNIGE CHINCHILLA, ACROBATISCH BERGSCHAAP EN ZACHTAARDIGE OKAPI HEBBEN ER DE LEIDING. NEE, WE BEVINDEN ONS NIET IN EEN BIZARRE ZOO, MAAR WEL BIJ EEN GROEP VAN FOS OPEN SCOUTING, WAAR JONGEREN OP EEN BEPAALD MOMENT EEN TOTEMNAAM, HET SUBSTANTIEF, (EN LATER EEN VOORTOTEM, HET ADJECTIEF) KRIJGEN. HET BETREFT EEN DIERENNAAM DIE VERWIJST NAAR DE JONGERE ZIJN OF HAAR KARAKTERTREKKEN, INBORST EN GEDRAG. MAAR WAT IS FOS OPEN SCOUTING EIGENLIJK, VOOR WIE IS HET EN WAT KAN JE ER DOEN? EEN GESPREK MET SARAH LATRÉ, STAFMEDEWERKER COMMUNICATIE EN PR, EN FEMKE VANDORMAEL, PEDAGOGISCH STAFMEDEWERKER, VAN FOS OPEN SCOUTING.

Wat is FOS Open Scouting?

FOS Open Scouting is eerst en vooral een plezierige vrijetijdsbesteding voor kinderen en jongeren. Meer dan 1.400 leid(st)ers bereiden elke week activiteiten, weekends en kampen voor. Naast de voorbereiding en het spel met de kinderen steken ze vaak nog de handen uit de mouwen voor het verbouwen van het lokaal, een wafelbak, een project in de buurt, een stem in de jeugdraad... Elke week trekken 8.000 *Fossers* hun uniform aan om zich te amuseren, in bos en stad. Maar FOS Open Scouting is echter niet zomaar een jeugdbeweging. Wij zijn een scouts- en gidsenbeweging die deel uitmaakt van een wereldwijd netwerk. Samen met de meer dan 35 miljoen scouts en gidsen van over de hele wereld maken wij graag gebruik van een pakket van methodes, spelen en speelterreinen om kinderen naast plezier een aantal waarden mee te geven. Elke scoutsfederatie heeft de vrijheid om vanuit bepaalde overtuigingen te vertrekken en zijn eigen accenten te leggen, zo ook FOS Open Scouting. Onze scouts- en gidsenwerking is gericht op de persoonlijke en sociale ontwikkeling van jongeren en kinderen. Ze leren door doen, met vallen en opstaan, in kleine en grote groepjes. Wij goochelen niet met woorden als co-educatie en actief-pluralisme, maar proberen die ook daadwerkelijk in de praktijk te zetten. Onze groepen (*nvdr.: dit zijn de plaatselijke FOS-afdelingen*) zijn daar vaak het beste bewijs van.

Wij willen een jeugdbeweging zijn die er is voor iedereen. Wij nemen geen geloofsovertuiging of ideologie als uitgangspunt. Door dit actief-pluralisme zijn

alle ideeën gelijkwaardig. Respect voor elkaar is daarom van allergrootst belang. We zijn een jeugdbeweging waar jongens en meisjes samen spelen, omdat wij geloven in de meerwaarde van co-educatie. Als vrienden helpen de kinderen en jongeren elkaar groeien tot volwaardige en waardevolle mensen in de maatschappij.

FOS Open Scouting bestaat uit verschillende groepen die verspreid zijn over het gehele land. Wat doen deze FOS-groepen concreet?

De groepen van FOS Open Scouting lijken in zekere zin allemaal op elkaar, maar ze zijn ook erg verschillend. Sommigen vergaderen op zondag, anderen op zaterdag; er zijn land- en zeescouts, grote en kleine eenheden... Maar allemaal komen ze elke week samen om leuke, doch zinvolle spelletjes te spelen. Ze gaan op kamp, weekend en bivak. Daarnaast zet de groep zich ook vaak actief in voor de buurt, stad of provincie.

Wat doet een FOS-groep dus concreet? Heel heel veel. Maar de mate waarin de kinderen en jongeren hierin participeren, bepalen ze voor een stuk zelf.

Voor wie is FOS Open Scouting bedoeld?

FOS Open Scouting is er werkelijk voor iedereen. Vanaf zes jaar zijn de kinde-

ren welkom. Afhankelijk van de leeftijd komen ze in één van onze vijf leeftijds-groepen terecht. En ook daarna hoeft het nog niet gedaan te zijn. Wie zin heeft, gaat in de leiding, ondersteunt de groep in een steuncomité of gaat in de Stam (*nvdr.: voor +17-jarigen die verbonden willen blijven met hun FOS-groep maar niet zo veel vrije tijd meer hebben voor een diepgaand engagement*).

Welke rol speelt 'diversiteit' bij FOS Open Scouting?

'Werken aan diversiteit' is tegenwoordig erg in, maar wat daar precies mee bedoeld wordt, blijft vaak erg vaag. Het begrip 'diversiteit' kan je op verschillende manieren invullen. Bovendien kan je er op verschillende manieren mee omgaan. Dat ons actief pluralisme een grote invloed heeft op de manieren die wij kiezen, is logisch.

Vlaanderen is willens nillens een zeer diverse regio: (groepen) mensen houden er verschillende manieren van leven, morele standaarden en levensbeschouwingen op na. De groepen in onze samenleving hanteren verschillende waarden, waarheden en ideeën. In een pluralistische samenleving zijn al die ideeën gelijkwaardig, worden ze allemaal gerespecteerd en krijgt iedereen gelijke kansen. In de praktijk is dit echter niet het geval. De kansen die je

krijgt, zijn vaak gebonden aan de groep waartoe je behoort. Er bestaan nog steeds verschillende processen van uitsluiting en achterstelling. Helaas werken we hier als scoutsvereniging zonder dat we dit willen aan mee. Een echte pluralistische samenleving waarin iedereen in vrijheid, gelijkheid en gelijkwaardigheid kan leven is dus zeker nog geen werkelijkheid.

Hier willen we als vereniging actief mee aan de slag. We zijn een pluralistische vereniging en in een pluralistische vereniging is er plaats voor iedereen die het spel van scouting met ons wil spelen. Etnische en sociale afkomst, nationaliteit, geaardheid of fysieke mogelijkheden mogen nooit een reden zijn om iemand te weigeren. Pluralistisch zijn, vinden we echter niet voldoende. We zijn niet naïef. Sommige verschillen tussen mensen hebben weinig gevolgen, andere verschillen leiden tot pestgedrag of vooroordelen, nog anderen bepalen zelfs je plaats in de samenleving. We beseffen dat niet iedereen het even gemakkelijk heeft in onze complexe maatschappij en dat dit soms rechtstreekse gevolgen heeft op de deelname aan het verenigingsleven. We kiezen daarom voor *actief pluralisme*. Actief pluralistisch zijn betekent voor ons dat we ten eerste actief inzetten op het vergroten van de toegankelijkheid van onze beweging voor kinderen en jongeren uit

FOS Open Scouting

alle mogelijke groepen in de samenleving en op het effectief bereiken van die groepen, ten tweede dat we er bewust naar streven dat alle kinderen en jongeren in onze beweging volle ontplooiingskansen krijgen en dat iedereen zich in zijn eigenheid kan ontwikkelen, ten derde dat we onze blik openen naar onze omgeving en daar actief mee willen in contact treden, en ten vierde dat we kritisch blijven ten aanzien van de omgeving én onszelf, om zo telkens als mens én als beweging te kunnen evolueren. Inzetten op diversiteit is een belangrijke manier om ons actief pluralisme waar te maken.

Op welke manier probeert FOS Open Scouting diversiteit (op vlak van economische en sociale welstand, levensbeschouwing...) concreet in haar groepen te verkrijgen?

Werken aan de toegankelijkheid van onze groepen voor meer doelgroepen is voor ons slechts één van de pistes om rond diversiteit aan de slag te gaan.

Sommige manieren zullen een rechtstreekse invloed hebben op de werking van een eenheid, andere strategieën zijn er meer op gericht om de ogen van onze leden en leiding te openen en hen aan te zetten om hun stem te laten horen. Deze strategieën zijn evenwaardig aan elkaar en versterken elkaar. Ze moeten elke eenheid de kans bieden om volgens eigen mogelijkheden met en rond diversiteit aan de slag te gaan.

Sowieso is laagdrempeligheid een belangrijk thema in al onze vormingen. Als leid(st)er wordt je bij FOS Open Scouting gesensibiliseerd om toegankelijke activiteiten te organiseren. Daarmee bedoelen we niet alleen dat ze betaalbaar moeten zijn, maar evengoed dat we oog hebben voor andere

vormen van drempels. Denk maar aan kledij, specifieke voedingsvereisten, bereikbaarheidsproblemen enzovoort. Naast vormingen organiseren we ook specifieke activiteiten om kinderen en jongeren in contact te brengen met kansengroepen. Regelmatig, maar jammer genoeg niet altijd, komen uit dat soort activiteiten vaak nieuwe

lokale FOS-groepen. Die groepen maken een bewuste keuze om intensief drempels weg te werken in hun werking en zich zo open te stellen naar kansengroepen in hun omgeving. Door hen vanuit de nationale koepel te begeleiden hopen we zo 'good practices' te realiseren die we daarna kunnen implementeren op grotere schaal.

leden uit kansengroepen voort. Zo organiseren we jaarlijks een uitwisselingsweekend. De afgelopen jaren deden we dit bijvoorbeeld steeds in samenwerking met enkele asielcentra. Onze oudste leeftijdsgroep (16-18 jaar) ging dan samen met niet-begeleide minderjarige asielzoekers van dezelfde leeftijd een weekend weg.

In bijna alle FOS-groepen bestaan er daarnaast structurele systemen om financiële drempels te verminderen. Zo beschikken de meeste over een tweedehands uniformcircuit, springt de groepskas -al dan niet in samenwerking met het plaatselijke OCMW- bij als de kamp prijs geen haalbare kaart blijkt. Als federatie staan we ook substantiële kortingen toe op het jaarlijkse lidgeld voor gezinnen met beperkte financiële mogelijkheden. Dit alles gebeurt steeds in een vertrouwelijke en discrete sfeer.

Vanaf 2010 starten we ook met specifieke begeleidingstrajecten in enkele

Last but not least zijn we er van overtuigd dat de actief pluralistische maatschappijvisie van FOS Open Scouting een troef is in het drempelverlagend werken, zeker naar levensbeschouwingen toe. Wij schuiven immers geen spiritueel ijkpunt naar voor, maar leggen de keuze bij het individu. Wat niet wil zeggen dat spiritualiteit niet belangrijk is voor FOS Open Scouting, maar we geloven vooral dat de uitwis-

Wat is er voor jou?

seling en confrontatie van verschillende ideeën kinderen en jongeren, ongeacht hun afkomst, alle kansen geeft om zich op spiritueel vlak verder te ontwikkelen.

Hoeveel kost deelname aan het FOS Open Scouting?

Het jaarlijkse lidgeld in de meeste FOS-groepen schommelt rond de 50 euro. Daarvoor kan je een jaar deelnemen aan de wekelijkse activiteiten en ben je goed verzekerd tegen gebeurlijke ongevallen. Af en toe wordt er eens enkele euro's meer gevraagd als er gezwommen wordt of er een stadstocht naar een andere stad wordt ondernomen.

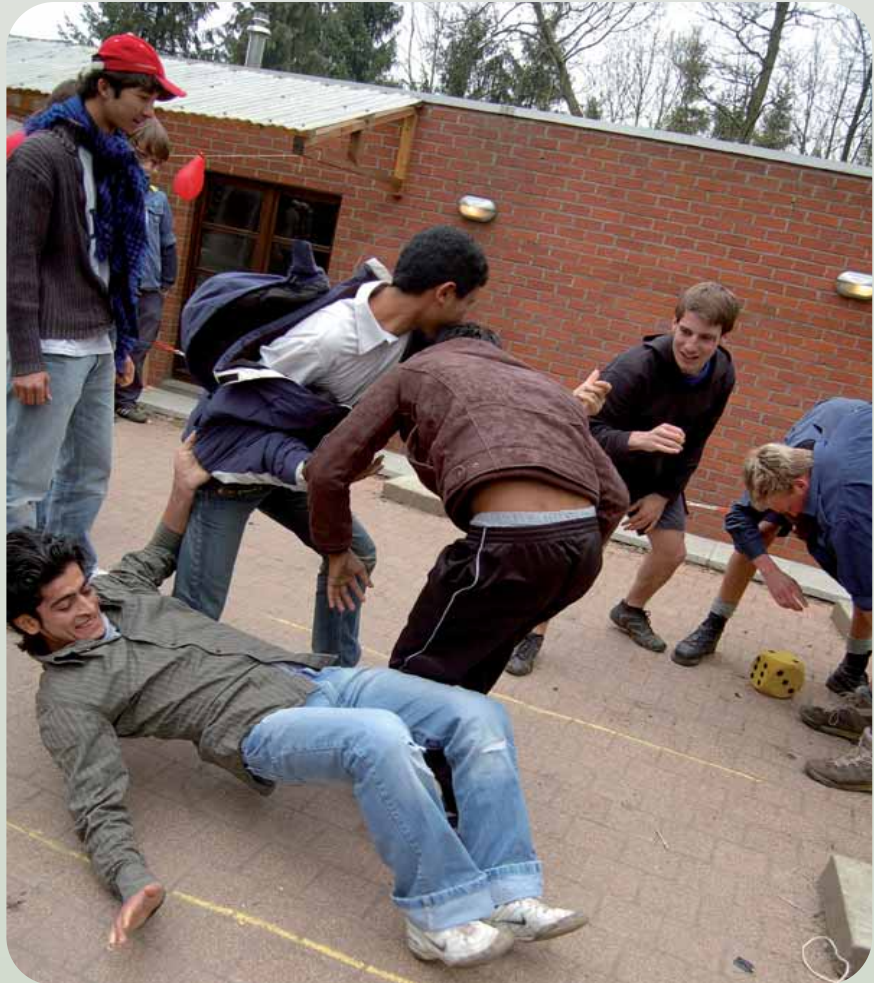
De meeste groepen organiseren naast de wekelijkse activiteiten 1 à 2 keer per jaar een weekend, meestal in een jeugdverblijfscentrum. Het aantal weekends, de lengte en de soort activiteiten hangt af van de leeftijdsgroep en de gewoonten van de plaatselijke groep. Het kind vertrekt dan vrijdagavond of zaterdagochtend aan het lokaal van de plaatselijke groep en komt, na een weekend vol *fun* en avontuur, zondagavond terug. Zo'n weekend kost gemiddeld rond de 30 euro.

Het toppunt van een jaar bij *scouting & guiding* is natuurlijk het zomerkamp of 'groot kamp'. 12 dagen in de Ardennen kamperen. Ravotten in de bossen, op tocht samen met vrienden en 's avonds plezier rond het kampvuur: het hoort er allemaal bij. De gemiddelde prijs bij onze groepen voor een 12-daags zomerkamp schommelt momenteel tussen de 125 en de 150 euro. Daarin zit dan wel

alles inbegrepen: vervoer, het gebruik van de tenten, maaltijden, activiteiten... In bijna alle groepen betaalt de leiding zelf ook nog een deel van de kampprijs, het is dus niet zoals op speelpleinwerking dat de leiding een vergoeding krijgt. Iedereen betaalt zijn deeltje, zodat de prijs zo laag mogelijk kan blijven.

Wanneer op het jaar kunnen kinderen en jongeren aansluiten?

In principe het hele jaar door. Alleen moet je er rekening mee houden dat sommige groepen een ledenstop hebben: daarmee bedoelen we dat het maximale aantal kinderen per leid(st)er bereikt is. We willen immers op geen

Wat moeten jongeren doen om aan te sluiten?

Gewoon langskomen op zaterdag of zondag bij één van onze meer dan 50 groepen overal in Vlaanderen. Die kan je allemaal vinden via www.fos.be - "zoek een FOS-groep". Geef best wel een belletje of mail op voorhand aan de verantwoordelijke van de lokale FOS-groep, zodat hij of zij weet dat je komt. De eerste 4 weken zijn bovendien gratis verzekerd, zodat je kosteloos van Open Scouting kan proeven.

enkele manier risico's nemen op gebied van veiligheid en kwaliteit. Sommige van deze groepen hebben wachtlijsten, maar je kan natuurlijk ook steeds vragen om doorverwezen te worden naar een andere groep in de buurt.

Meer info

FOS Open Scouting

Landelijk Secretariaat FOS Open Scouting vzw
Kortrijksesteenweg 639 • 9000 Gent
Tel.: 09/245 45 86
Fax: 09/245 45 88
Noodlijn: 0473/63 02 80
info@fos.be • www.fos.be

zondag 21 maart 2010 om 11u

WERELDKIDS

solidariteitsconcert

Ten voordele van het straat- en zwervkinderenproject Mumbai - India

WERELDKIDS nodigt u sympathiek en overtuigd uit op haar SolidariteitsConcert op 21 maart 2010 om 11u in zaal ZINNEMA, Veeweydestraat 24-26 - 1070 Brussel tussen de werken van het voltallig orkest van de Kunsthumaniora van het GOI Brussel door wordt het Straatkinderenproject in Mumbai voorgesteld door het pittigste wat Vlaanderen te bieden heeft: **Sofie Van Moll, meter van Wereldkids**

Einde concert om 12u30 waarna u een receptie wordt aangeboden (tot 13.30u)
Toegangspreis : € 15 (concert, receptie én uw individuele solidariteit inbegrepen)
U kunt dit bedrag storten - uiterlijk tot 7 maart 2010 op reknr. 001- 445.28.65- 59 van Wereldkids met vermelding "SolidariteitsConcert Mumbai"
(voor alle informatie: Luc Meys, 0473/61 79 15 - luc.mey1@telenet.be)

WERELDKIDS ! Verre vrienden voor het leven !

Wereldkids is een verzamelnaam die staat voor ALLE kinderen van de wereld. Het wil de solidariteit, de vriendschap en het wereldburgerschap versterken tussen leerlingen niet-confessionele zedenleer en kinderen die het veel minder goed hebben. Daarom bouwt en ijvert Wereldkids mee om deze kinderen op weg te helpen naar een hoopvolle toekomst, waarin ze eerst als kind en later als volwassene hun kansen krijgen.

Deze kinderen zijn vaak zonder dak, maar niet zonder toekomst!

Uitgebreide toelichting waarvoor Wereldkids staat en gaat :

www.wereldkidsonline.be Ook de contactgegevens staan erbij vermeld.

Redelijk eigenzinnige

Studeren is meer dan kennis absorberen. Studeren is ook jezelf ontplooiën en je eigen(zinnige) mening vormen. Door discussies aan te gaan met studenten uit andere studierichtingen bijvoorbeeld, die allemaal op dezelfde campus zitten. Of door Brussel - de meest opwindende stad van het land - in te trekken.

De Vrije Universiteit Brussel stimuleert je zelfstandigheid, verruimt je blik en ontwikkelt je kritische geest.

Vrije Universiteit Brussel

Infodagen 2010

Zondag 21 maart 2010

Zaterdag 24 april 2010

Zaterdag 4 september 2010

10u00 - 16u00

Specifieke infomomenten voor masteropleidingen

Donderdag 25 maart 2010

Donderdag 29 april 2010

15u00 - 20u00

Campus Jette voor alle medische opleidingen
Campus Etterbeek voor alle andere opleidingen

www.vub.ac.be

UNIE VRIJZINNIGE VERENIGINGEN v.z.w.

FEDERAAL SECRETARIAAT

Brand Whitlocklaan 87
1200 Sint-Lambrechts-Woluwe
T 02 242 36 02 - F 02 242 56 17
T 02 735 81 92 - F 02 735 81 66
cmd.federaal@uvv.be
www.unievrijzinnigeverenigingen.be

Provinciale Centra Morele Dienstverlening

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

PCMD Brussel

Stalingradlaan 18-20 - 1000 Brussel
T 02 242 36 02 - F 02 242 56 17
cmd.brussel@uvv.be

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

PCMD Gent

Sint-Antoniuskaai 2 - 9000 Gent
T 09 233 52 26 - F 09 233 74 65
cmd.gent@uvv.be

PROVINCIE ANTWERPEN

PCMD Antwerpen

Jan Van Rijswijcklaan 96 - 2018 Antwerpen
T 03 259 10 80 - F 03 259 10 89
cmd.antwerpen@uvv.be

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

PCMD Leuven

Tiensevest 40 - 3000 Leuven
T 016 23 56 35 - F 016 20 75 47
cmd.leuven@uvv.be

PROVINCIE LIMBURG

PCMD Hasselt

A. Rodenbachstraat 18 - 3500 Hasselt
T 011 21 06 54 - F 011 23 55 16
cmd.hasselt@uvv.be

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

PCMD Brugge

Jeruzalemstraat 51 - 8000 Brugge
T 050 33 59 75 - F 050 34 51 69
cmd.brugge@uvv.be

Centra Morele Dienstverlening

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

CMD Jette

Jetse laan 362 - 1090 Jette
T 02 513 16 33 - F 02 420 42 98
cmd.jette@uvv.be

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

CMD Aalst

Koolstraat 80-82 - 9300 Aalst
T 053 77 54 44 - F 053 77 97 70
cmd.aalst@uvv.be

CMD Eeklo

Boelare 131 - 9900 Eeklo
T 09 218 73 50 - F 09 218 73 59
cmd.eeklo@uvv.be

CMD Ronse

Zuidstraat 13 - 9600 Ronse
T 055 21 49 69 - F 055 21 66 68
cmd.ronse@uvv.be

CMD Sint-Niklaas

Ankerstraat 96 - 9100 Sint-Niklaas
T 03 777 20 87 - F 03 777 31 64
cmd.sintniklaas@uvv.be

CMD Zottegem

Kastanjelaan 73 - 9620 Zottegem
T 09 326 85 70 - F 09 326 85 73
cmd.zottegem@uvv.be

PROVINCIE ANTWERPEN

CMD Antwerpen

Breughelstraat 60 - 2018 Antwerpen
T 03 227 47 70
cmd.antwerpenlokaal@uvv.be

CMD Herentals

Lantaarnpad 20 - 2200 Herentals
T 014 85 92 90 - F 014 85 44 39
cmd.herentals@uvv.be

CMD Mechelen

O.-L.-Vrouwestraat 29 - 2800 Mechelen
T 015 45 02 25 - F 015 43 55 19
cmd.mechelen@uvv.be

CMD Turnhout

Begijnestraat 53 - 2300 Turnhout
T 014 42 75 31 - F 014 42 54 40
cmd.turnhout@uvv.be

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

CMD Halle

Molenborre 28/02 - 1500 Halle
T 02 383 10 50 - F 02 383 10 51
cmd.halle@uvv.be

CMD Tienen

Beaudostraat 42
3300 Tienen
T 016 81 86 70 - F 016 82 40 31
cmd.tienen@uvv.be

CMD Vilvoorde

Vlaanderenstraat 69 - 1800 Vilvoorde
T 02 253 78 54 - F 02 253 57 87
cmd.vilvoorde@uvv.be

PROVINCIE LIMBURG

CMD Genk

Bochtlaan 16 bus 6 - 3600 Genk
T 089 51 80 40 - F 089 51 80 49
cmd.genk@uvv.be

CMD Lommel

Hertog Jan Plein 24 - 3920 Lommel
T 011 34 05 40
cmd.lommel@uvv.be

CMD Maasland

Pauwengraaf 63 - 3630 Maasmechelen
T 089 77 74 21 - F 089 77 74 22
cmd.maasmechelen@uvv.be

CMD Tongeren

Vlasmarkt 11 - 3700 Tongeren
T 012 45 91 30 - F 012 45 91 39
cmd.tongeren@uvv.be

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

CMD Diksmuide

Esenweg 30 - 8600 Diksmuide
T 051 55 01 60 - F 051 55 01 69
cmd.diksmuide@uvv.be

CMD Ieper

Korte Torhoutstraat 4 - 8900 Ieper
T 057 23 06 30 - F 057 23 06 39
cmd.ieper@uvv.be

CMD Kortrijk

Overleiestraat 15A - 8500 Kortrijk
T 056 25 27 51 - F 056 25 27 53
cmd.kortrijk@uvv.be

CMD Roeselare

Godshuislaan 94 - 8800 Roeselare
T 051 26 28 20 - F 051 26 28 26
cmd.roeselare@uvv.be

Antennes Morele Dienstverlening

PROVINCIE ANTWERPEN

AMD Lier

Antwerpsestraat 148 (1ste verdieping)
2500 Lier
T 03 488 03 33 - F 03 488 03 33
amd.lier@uvv.be

AMD Mol

Laar 2 bus 3a
2400 Mol
T 014 31 34 24 - F 014 31 34 24
amd.mol@uvv.be

PROVINCIE LIMBURG

AMD Bilzen

Klokkestraat 4 bus 1
3740 Bilzen
T 089 30 95 60 - F 089 56 57 94
amd.bilzen@uvv.be

AMD Leopoldsburg

Koningstraat 49/gelijkvloers
3970 Leopoldsburg
T 011 51 62 00 - F 011 51 62 09
amd.leopoldsburg@uvv.be

AMD Sint-Truiden

Kazernestraat 10/001
3800 Sint-Truiden
T 011 88 41 17 - F 011 31 26 45
amd.sinttruiden@uvv.be

Unie Vrijzinnige Verenigingen.be